

Israelian Gumazir Dapaniba

O Jasba

Akar faragha zuim

Akɪnɪfariɪr kam, an eghaghanir aviriba iti. Eghaghanir kaba, da Israelia Kenanɪn nguazim inigha a gapiazir dughiamɪn ikegha ghua me uari baghavira atrivim inizir dughiamɪn oto. A Israelian gumazir dapanir mabar ikirimirim ko me amizir ingangarir mabagh eghari. Gumazir dapanir kabar aviriba, me kotiaba baragha akaba akirir arazibagh fozir puvati. Puvati. Me midorozibar faragha zuir gumaziba. Apaniba Israelia gasighasigh osimtiziba me darighasava amima God Israelian akurvaghasa me amisefe. Men ziabar kara: Otniel, Ehut, Samgar, Debora, Barak, Gideon, Abimelek, Tola, Jair, Jepta, Elon, Apdon ko Samson.

Akɪnɪfariɪr kamɪn God bizir ekɪar mamɪn en sure damuasa, a kamakɪn. Israelia bar deraghvira Godɪn akabar gɪn mangiva, egh deraghvira ikiam. Me an akaba baraghan kogh, egh me ikuvigham. Ezi tuavir igharazir mam kam gafira. Me Godɪn akaba baraghan kogh osimtizim initi, God men apangkuvigh ua men akurvagham. Me navibagh iragh arazir kuraba ateghti, God uam men akurvagham. Akɪnɪfariɪr kamɪn eghaghanir aviriba, da tuavir igharazir kam azenara aneka. God uabi, Godɪn Araziba (o Diuteronomi) sapta 28ɪn aven, tuavir kam isa gumazamizibar aka.

Gumazir dapaniba Israelia gatifa

(Sapta 1--3)

Judan anabam ko Simeonin anabamin adarasi, atrivim Adoni Besekin suira

¹ Josua aremegha givazi, Israelia kamaghin Ikiavira Itir Godin azara, "Te midorozimin faragh mangi Kenania misogham?"

² Ezi Ikiavira Itir God me ikaragha ghaze, "Ia kamaghin fogh, ki nguazir kam isa Judan anabamin gumazamizibagh aningi, kamaghin me ian faragh mangam."

³ Ezi Judan anabamin adarazi kamaghin Simeonin anabamin adaraziv gei, "Aveghbuaba, ia izi en gin mangi nguazir God e daningasa mikemezimin mangiva bar uari akuvagh, Kenanian adarazi ko misogham. Egh gin e bar moghira mangi nguazir God ia ganingizimin mangam." Ezi Simeonin adarasi, Judan adarazi ko zui.

⁴ Ezi Judan anabamin gumaziba midorozimin faragha zuima, Ikiavira Itir God Kenania ko Peresia isa Judabagh aningizi, me Besekin nguibar ekiamin 10,000plan gumazibav sogha, me abini. ⁵ Me Adoni Besek ko an adarasi, Besekin nguibamin me batogha me misoke. Egha me bar Kenania ko Peresia abini. ⁶ Ezi Adoni Besek uabi arima, Judaba an agintigha ghua an suira. Egha me an dafarir puzir amebamning aghorava an dagarir puzir amebamning sara dutu.

⁷ Ezi Adoni Besek kamaghin migei, "Ki fomira atrivir 70plan dafarir puzir amebaba ko suer puziba aghorezima, me dagher daghatevir muziarir

nan dakozimîn apengan iriba isa da api. Ezi datirighîn ki me gamizir arazimra, God a îkaragha an na gami.” Ezi Judaba Adoni Besek inigha ghua Jerusalemîn ikia ghuav iti an areme.

Judan anabamîn adarazi Jerusalem ko Hebron ini

⁸ Judaba Jerusalemîn gumaziba ko misogha men nguazim ini. Egha men gumazibav sozi me ariaghirezi, me men nguibam gaborozi, a isi. ⁹ Me gîn ghua, gumazamizir Kenanian miğhsiar dozibar itiba, ko Negevîn Distrighîn itiba, ko sautin amadaghan nguazir voroghira zuimîn itibav soghasa zui. ¹⁰ Egha me gîn ua ghua, Kenanian Hebronîn nguibar ekiamîn itibav sosi, kar me fomîra kamaghîn diborir nguibar ekiam, Kiriât Arba. Judaba uaghan Sesain adarazi ko Ahiman ko Talmain adarazi abini.

*Otniel Debirîn nguibar ekiam ini
(Josua 15:15-19)*

¹¹ Egha Judaba nguibar kam ategha ghua Debirîn nguibar ekiamîn gumazamizibav sosi. (Nguibar kamîn ziar mam, Kiriât Sefer.) ¹² Ezi Kalep kamaghîn miğia ghaze, “Gumazim Kiriât Seferîn gumazibav sogh me abiraghti, ki uan guivim Aksa a danighti an an ikiam.” ¹³ Ezi Kalepîn dozim Kenas, an otarim Otniel, nguibar kamîn gumazibav sogha me abîra. Ezi Kalep uan guivim Aksa isa, a ganingizi an an iti.

¹⁴ Egha aning uaningin ikiava, Aksa Otniel bagha iza anebirava, a miğia ghaze, ni nan afeziam Kalepîn azaraghti a nguazitam atugh ga daningigh. Egha Aksa ghua Kalep batogha uan

donkin faghafiragha izaghirima, Kalep an azara, “Ki bizir tizitam ni bagh a damuam?”

¹⁵ Ezi Aksa uan afeziam ikaragha ghaze, “Ni bizir aghuitam na daningigh. Ni faragha dipaba puvatizir nguazim Negevin itir nguazir akuar mam abigha na ganingi. Datirighin ni dipar emimiriba itir nguazir aghuitam abigh na daningigh.” Ezi Kalep dipar emimiriba itir nguazir pumuning a ganingi. Aning Hebronin nguibamin boroghin iti, mam pin amadaghan itima, mam vin amadaghan iti.

Judan anabamin adarazi ko Benjaminin anabamin adarazi midorozim gafira

¹⁶ Mosesin amerer afeziam, a Kinin ikizimin gumazir mam. Ezi Mosesin amerer afeziamin adarazi ko Judan anabamin adarasi, me Temer Detba itir nguibar ekiam, ategha ghua sautin amadaghan, Judan gumazamiziba puvatizir danganimin, Negevin danganimin aven itir nguibar ekiam, Aratin boroghin ghue. Me ghua Amalekia ko danganir kamini iti.

¹⁷ Ezi Judan anabamin gumaziba ko Simeonin anabamin gumaziba ghua, Kenanian Sefatin nguibar ekiamin itiba ko misogha bar me abiragha, bar nguibar kam agifa. Kamaghin, me ziar igiam, “Horma,” a gati. ¹⁸ Me uaghan Gasan nguibar ekiam ko Askelonin nguibar ekiam ko Ekronin nguibar ekiam ko nguazir dar boroghin itiba sara ini.

¹⁹ Ikiavira Itir God Judabar akurazi, me mighsiar dozibar itir nguaziba ini. Ezi ongarimin boroghin nguazir voroghira itimin adarasi, me ainin

karisba iti, kamaghin Judaba me batoghan ibura. ²⁰ Moses fomira mikemezi moghin, me Hebronin nguibar ekiam isa Kalep ganingi. Ezi Kalep zuima, Anakin ovavir borir 3plan adarasi, Hebronin itima a me batoke.* ²¹ Ezi Benjaminin anabamin adarasi, me Jebusian Jerusalem in iti darazi batoghezir puvati, kamaghin Jebusia Benjaminin anabamin adarazi ikiavira iti.

Josepin anabamin adarasi, Betelin nguibar ekiam ini

²²⁻²³ Josepin anabamin adarazi uaghan kamaghiram ami. Me uaghan Betelin iti darazi ko misosi. Me fomira kamaghin nguibar ekiar kam dibori, Lus. Ezi Ikiavira Itir God me ko ikia men akura. Josepin anabamin adarasi, gumazir maba amadazi, me ghua nguibar ekiar kam mogomemin a getiagha rui. ²⁴ Gumazir kaba gumazir mam in gari, a nguibar ekiar mam ategha azenan zuima, me kamaghin a migei, “Ni tuavir ghua nguibar ekiam in aven zuimin gun e mikemeghtima, e pazi ni damighan kogham.” ²⁵ Ezi a tuavir aven zuim men aka. Ezi me aven ghua uan midorozir sababar nguibar ekiar kam in aven itir gumazamiziba bar me misuaghariki. Egha me gumazir kam ko an adaraziv soghezir puvatigha me ataghizi, me zui. ²⁶ Ezi gumazir kam ghua Hitian nguazimin ghugha, nguibar ekiar mam in ingarigha kamagh a dibori, Lus. Ezi ziar kam datirighin an ikiavira iti.

1:20: Josua 15:13-14 * **1:20:** Ikizir kabar ziaba ves 10in iti, ni Diboboniba 13:22 uaghan an gan. **1:21:** Josua 15:63; 2 Samuel 5:6; 1 Eghaghaniba 11:4

Israelia igharaz darazir gumazamiziba bar me batoghezir puvati

²⁷ Ezi Manasen anabamın adarasi, me Bet-san nguibamın itir gumazamiziba, ko Tanak, Dor, Ipleam, Megido koma nguibar ekiar kabar boroghın itir nguibar doziba, me dar gumazamiziba batoghezir puvati. ²⁸ Ezi gın Israelia ikia ghua gavgavigha, Kenanian gumazamizir kabagh amizi, me men ingangarir gumazamizir kinibar otifi. Israelia bar me batoghezir puvati.

²⁹ Eframın anabamın gumaziba Kenanın gumazamizir Geserın nguibar ekiamın itiba batoghezir puvati, kamagh amizi, Kenanian gumazamizir kaba men tongın danganir kamın iti.

³⁰ Ezi Sebulunın anabamın gumaziba, gumazamizir Kitronın nguibar ekiam ko Nahalalın nguibar ekiamın itiba batoghezir puvati. Kamaghın, Kenanian gumazamizir kaba men tongın ikiavıra iti. Ezi Sebulunın gumazamiziba, Kenania gamizi, me men ingangarir gumazamizir kinibar otifi.

³¹ Ezi Aserın anabamın gumaziba, gumazamizir Akon nguibar ekiam ko Saidonın nguibar ekiam ko Alap, Aksip, Helba, Afek ko Rehopin nguibar ekiabar itiba, me batoghezir puvati. ³² Me, me batoghezir puvati, kamaghın, Aserian gumazamiziba Kenanian tongın ikiavıra iti.

³³ Ezi Naptalin anabamın gumaziba, gumazamizir Betsemesın nguibar ekiam ko Betanatın nguibar ekiamın itiba batoghezir puvati. Egha

me Kenanian tongin iti. Egha Naptalin anabamin adarazigh amizi, me men ingangarir gumazamizir kinibar otifi.

³⁴ Ezi Amoria gavgavigha Danin anabamin gumazamiziba batoghezi, me ghua mighsiar danganimin ghue. Amoria me ataghizi me izaghira danganir zarimin itir puvati. ³⁵⁻³⁶ Amoria uarira Heresin Mighsiam ko, Aijalonin nguibar ekiam, ko Salbimin nguibar ekiam gapia. Ezi men nguazir mitaghnam, Tuighakabar Mighsiamin Pin Zuir Tuavimin ikegha ghua, Selan nguibamin otogha bar sivagha ghu. Ezi dughiar maba, Josepin anabamin gumazamiziba me gativagha me gamizi, me men ingangarir gumazamizir kinibar otifi.

2

Ikiavira Itir Godin ensel Israelia migei (Josua 24:29-31)

¹ Ezi Ikiavira Itir Godin ensel, Gilgalin nguibam ategha, Bokimin nguibar ekiamin ghu. Egha kamaghin Israelia migei, “Ki Isipin kantrin aven ia inigha iza, nguazir ian inazir afeziabar aningasa akam akirizim bagha zui. Egha ki kamaghin migei, ‘Akar Dikirizir Gavgavir ki ia koma amizim, ki anebighan kogham. ² Kamaghin, ia gumazamizir nguazir kam in itiba ko akar dikirizir gavgavir tam damuan marki, ki ian anogoroke. Ia men ofa gamir dakozibagh asighasikigh.’ Ki datirighin garima, ia nan Akar Gavgavim barazi puvati. Ia manmaghsua, arazir bar igharazim

gami. ³ Kamaghin, ki kamaghin ia miġei, ia men nguazibar aven mangi me batoghsi damuamin dughiamin, ki ian faragh mangighan kogham. Puvati. Gumazir kaba ian apanibar otivigh azuazibar min ian suigh ia damuti ia iri, egh tuavir voroghira itim ategham. Eghti men aseba bar puvira ian nighnizir gavgaviba basamam, da gavviz o.”

⁴ Ikiavira Itir Godin ensel, Israelia mikemegha givazi, me akar kaba baregħa, bar puviram azi. ⁵ Kamaghin, me danganir kam kamaghin a dibori, “Bokim.” Egha danganir kamın, me Ikiavira Itir God bagħa ofa gami.*

Josua areme

⁶ Ezi Josua Israelia amadazi, me ghua danganir God vaghvagħa me bagħa misevegħa me ganingiziba inigha, dagħ apia. ⁷ Josua angamira itir dughiamin, Israelia Ikiavira Itir Godin ziam fe. Egha Josua aremezir dughiamin ġin, me uaghan an ziam favira iti. Me kamaghiram amua ghua, gumazir aruaba uan damazibar Ikiavira Itir God Israelia bagħa amizir bizibar ganizir dughiamin tu. ⁸ Nunin otarim Josua, a Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazim, a 110plan azenibar ikegħa areme. ⁹ Ezi me an kuam isa Timnat Heresin nguibar ekiamin anefa. Kar an nguazir otevir mamra, a Efraimin miġhsiar dozibar tongin ikia, notin amadagħan Gasin Miġhsiamin boroghin iti. ¹⁰ Ezi Josua ko otivizi darazi bar ariagħire, ezi

2:3: Ua Me Ini 34:12; Godin Araziba 7:16; Josua 23:13; Onger Akaba 106:36 * **2:5:** Ziar kam Bokim, an mingarim Hibrun akamin kamaghin għu, “Azi darasi.” **2:9:** Josua 19:49-50

gumazamizir igiaba otivigha, men danganiba ini. Gumazamizir gın otivizir kabanang, me Ikiavıra Itir God gıfozir puvati. Egha bizir a Israelian akurvagha amiziba, bar da gın amada.

Israelia ua Ikiavıra Itir Godın ziam fer puvati

¹¹ Egha Israelia aser Balbar ziaba fava, arazir bar kuraba Ikiavıra Itir Godın damazimın dagh ami. ¹² Me ua Ikiavıra Itir Godın ziam fe puvati, a men inazir afeziabar God, a Godın Isipin kantrin aven me inigha azenan izezim. Me dikavigha tintinibar gumazamizir men tongın itibar asebar ziaba fe. Israelia uan iteviba apıra aser kabar ziaba fava, Ikiavıra Itir God gamima a bar men anıngaghe. ¹³ Me ua Ikiavıra Itir Godın aghuagha an ategha, Balın asem ko Astarten aser amizibar ziaba fe.

¹⁴ Ezı Ikiavıra Itir God bar men anıngaghegha, midorozir gumaziba ko okımakıar gumaziba ataghizi me iza Israelia misogha men biziba bar da okeme. Ikiavıra Itir God me isa apanibar agharım gatizi, me tintinibar ikegha iza bar me abıra. Israelia mitivigh gavgavigh uari bagh misoghan ibura. ¹⁵ Me zurara misoghasa zuir dughiabar, Ikiavıra Itir God men apanım gamua men akurvazir puvati, ezı me bar dughiar kuramın iti.

¹⁶ Ezı gın Ikiavıra Itir God gumazir dapanir gavgavir maba isa Israelia ganıngi. Ezı gumazir dapanir kaba, Israelian akuragha midorozir gumaziba ko okımakıar gumazibar aghariba da uam me ini. ¹⁷ Ezı gumazamiziba kamaghıram ami.

Me gumazir dapaniba barazir puvati. Me akirim ragha Ikiavira Itir God gasaragha mati tuavimin amizim tintinimin gumaziba bagha arui moghin, me aseba bagha bar ikuvigha men damazibar uan teviba apiri. Me fo, men inazir afeziaba fomira Godin Akar Gavgavibar gin zui, ezi merara datirighin kamaghin amir puvati. Me zuamira tuavir aghuir kam ataki. ¹⁸ Dughiar aviriba, apaniba paza Israelia gamima, me uan osimtiziba ko mizazir me isir kaba bagha aziava arai. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God men apangkufi. Dughiaba zurara, Ikiavira Itir God Israelian ganasa gumazir dapaniba misefi, egha a gumazir dapaniba vaghavagha me ko ikia men akurvasi. Ezi gumazir dapanir kaba vaghvagha Israelian akurvagha apanibar gavgaviba da ua me isi. God zurara gumazir dapanir kam in akurvagh an gan mangi an aremeghamin dughiamin tugham. ¹⁹ Gumazir dapanir kam aremeghamin dughiamin gin, gumazamiziba uamategh uan arazir ghuribar amuam. Men arazir kuraba, men faragha ghuezir darazir arazir kurabagh afiragham. Me asebar gintigha dar ziaba fa uan teviba apiri. Me bar uan arazir kurar kaba ko akam batozir arazibar gin mangasa bar gavgafi, egha da ataghiraghan aghua.

²⁰ Ezi Ikiavira Itir God bar Israelian aningaghegha, kamaghin migei, "Gumazamizir kaba, ki fomira men inazir afeziaba ko Akar Dikirizir Gavgavim gamigha, an gin mangasa me mikeme, ezi me anebiki. Me nan akamin gin zuir puvati. ²¹ Josua angamira itir dughiamin, a men nguaziba inizir puvatigha areme, kamaghin

amizi, ki ikizir igharaziba batueghan kogham.
²² Ki ikizir igharazir kabar amighti, me Israelian nighnizir gavgaviba basamti ki ganasa, me nan migirigiabar tuavimin gin mangam, mati men inazir afeziaba amizi moghin, o puvatigham.”
²³ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God ikizir igharazir kaba ataghizi, me Israelian nguazimin iti. A fomira Josua ataghizi, a me misogha me abirazir puvati. Ezi datirighin Ikiavira Itir God uaghan zuamira me batueghan kogham.

3

Ikiavira Itir God midorozir arazibar Israelian akakghasa

¹ Ikiavira Itir God ikizir igharazir maba ataghizima, me Israelian tongin Kenanin nguazimin iti. Israelia faragha misogha Kenanin nguazim ini, ezi men marazi, midorozir tamn ikezir puvatigha midorozir arazibagh fozir puvati. God datirighin men gavgavimin ganigh foghasa. ² Ikiavira Itir God kamaghin damuva, vaghvagh Israelian igiar gin otiviziba midorozimin me geghan men sure damuam.
³ Kar God Kenanin nguazimin ataghizir ikiziba: Filistian 5plan nguibar ekiabar gumazamiziba, ko Kenanin nguibar ekiaba bar moghira, ko Saidonin gumazamiziba. Ezi Hivian Lebanonin Mighsiamin pin itiba, me Balhermonin Mighsiamin ikegha ghua, Hamatin nguibamin zuir tuavir akamin tu. ⁴ Ikiavira Itir God, Israelia tuisighasa ifonge, me ti an Akar Gavgavibar gintigham, o ti puvatigham? Kamaghin amizi, a gumazamizir kaba ataghizima, me Kenanin

nguazimîn iti. Akar Gavgavir kabanang, God fomira men inazir afeziaba bagha Moses ganingi. ⁵ Kamaghîn amizi, Israelia, me Kenanian tongîn apia, me Hitia ko Amoria ko, Peresia ko, Hivia ko Jebusian gumazamiziba. ⁶ Egha Israelia, Kenanian guiviba isa men iti, egha uan guiviba isa Kenanian otaribagh anîdi. Egha me men asebar ziaba fe.

Otniel gumazir dapanimîn oto

⁷ Egha Israelia Ikiavîra Itir Godîn damazimîn arazir kuram gami. Me Ikiavîra Itir God, uan God, bakinîghinîgha, arazir kuram gamigha Balîn aseba, ko Astarten aser amizibar ziaba fe. ⁸ Kamaghîn amizi, Ikiavîra Itir God Israelian atara Mesopotemian atrivim Kusan Risataim ataghizîma, a midorozimîn me gafira. Israelia 8plan azenibar atrivim Kusan Risataimîn gavgavimîn apengan iti. ⁹ Egha Israelia Ikiavîra Itir God bagha araima, Ikiavîra Itir God me bagh akurvazir gumazir mam amîsefe, an ziam Otniel. Otniel a Kenasîn otarim, ezi Kenas a Kalepîn dozim. Ezi Otniel atrivir kam da ua me ini. ¹⁰ Ezi Ikiavîra Itir Godîn Duam iza Otniel gizîvazîma, a Israelian gumazir dapanimîn iti. Ezi a ghuava Mesopotemian atrivim ko misosi, ezi Ikiavîra Itir God Otnielîn akurazîma an atrivir kam abîra. ¹¹ Egha gîn, Israelia ua midorozir tam gamir puvatîgha ikia ghua 40plan azeniba gîvazîma, Kenasîn otarim, Otniel, an areme.

Ehut gumazir dapanimîn oto

¹² Ezi Israelia uamategha Ikiavîra Itir Godîn damazimîn an aghuazir arazir kuram gami. Ezi

Ikiavira Itir God gavgavir ekiam isa Moapian Atrivim Eklon ganingizima, a Israelia abira. ¹³ Eklon Amonia koma Amalekia akuvagha me ko akam akirigha ghua, Israelia misogha me abiragha, Temer Detba Itir Nguibar Ekiam ini. ¹⁴ Ezi Israelia, Atrivim Eklonin apengan ikia ingangarir gumazamizir kinibar min ingara ghua 18plan azenibar tu.

¹⁵ Egha Israelia Ikiavira Itir God bagha araima, a me bagh akurvazir gumazir mam amisefe, an ziam Ehut, an apaniba da ua me iniam. Ehut Benjaminin anabamin gumazir mam, a Geran otarim, an agharir kiriamin ingarir gumazim. Dughiar kamin, Israelia bizir aghuir maba isa Moapian atrivim, Eklon bagha da amadima, Ehut da inigha ghu. ¹⁶ Ehut faragha ua bagha midorozir sabar ghumtizir pumuning itir mam iningarigha, an miriamning viraram aning amine. Midorozir sabar ghumtizir pumuning itir kamin ruarim 50 sentimitan tu. Egha dughiar an Atrivim Eklon bagha mangasava amimin, a midorozir sabar ghumtizir pumuning itir kam isa uan agharir guvimin apengan buar akirim in korotiar ruarimin aven a modo. ¹⁷ Egha bizir aghuir kaba inigha Atrivim Eklon bagha zui. Eklon, a namnam saram aghungizir gumazir dafam. ¹⁸ Ezi Ehut ghua bizir aghuir kaba isava Eklon ganigha givagha, a gumazir a ko bizir aghuiba atera ghuezir kaba ko, me umatenge.

¹⁹ Me ghua Gilgalin nguibamin boroghin, dagabar gumazir nedazibar ingarigha da asezir danganimin otifi. Egha danganir kamin, Ehut Moapian atrivimin ganasa a bagha umatenge.

An Atrivim Eklonin ganigha kamaghin a miġei, “Atrivim, ki ni mikimamin miġirigiar mam iti, ni uabira a baragham.” Ezi atrivim kamaghin uan ingangarir gumazibav gei, “Ia mangi, ga uaningra ikiam.” Ezi ingangarir gumaziba bar moghira azenan ghue. ²⁰ Ezi atrivim uabira uan dipenimin aven, an pin itir danganir orangtizimin avughsava irighav iti. Ezi Ehut a bagha izava a miġei, “Ki God da izezir miġirigiar ni mikimamin mam iti.” Ezi atrivim dikavigha tuzima, ²¹ Ehut uan agharir kiriamin, dafarir guvimin apengan korotiar ruarir aruzimin aven, buar akirim gisin modozir sabam asigha, atrivimin navim gasara. ²² Ezi Ehut atrivim da sabar ghumtizir pumuning itim asizir puvati, an ghumtizim ko an misiam sara bar an navimin aven ghu. Ezi an navimin ovim midorozir sabam noke, ezi a bar an aven ghua an akirir agharimin tu. ²³ Ezi Ehut dipenimin aven avughsazir danganim ategha azuarimin azenan otogha deragha tiar akamning asaragha ghu. ²⁴ Ezi gin an ingangarir gumaziba iza garima, me itiar akamning dukua. Ezi me uarira uariv gia ghaze, “Atrivim ti uan avughsazir danganimin ikia uan davir danganimin aven ikiama.” ²⁵ Ezi atrivimin ingangarir gumaziba uan atrivim mizua ikia ghua amia, me itiam kuigh aven mangan an amigha, bar dughiar ruarimin a mizua ghua ghaze, e uari aven mangi ganigham. Egha me ki inigha tiam kuigha garima, Ame! Men gumazir aruam aremegha vazimin irighav iti!

²⁶ Ezi ingangarir gumaziba pura gara itir dughiamin, Ehut arav ghugha gifa. An ara ghua, danganir me dagiabar gumazir nedazibar

ingarigha da asezimîn otogha, dagh itagha, bar ara ghua Seiran nguibamîn modo.

²⁷⁻²⁸ Egha a gîn azenim girigha Seiran nguazimîn ghua, Efraimîn anababar miḡhsiar dozibar otogha siḡham givi, a men dîmtî me izî uari akuvagh mangî miṣogham. Israelia iza uari akuvazî, Ehut kamaghîn me miḡei, “Ia nan gîn izî. Guizbangîra, Ikiavîra Itir God ian apaniba, Moapia isa ian agharim gatîgha gîfa. Ia me abîragham.” Kamaghîn amizî, me miḡhsiar dozibar itir nguibaba ategha, Ehutîn gîn uaghîra Moapia bagha Jordanîn Fanemîn men arafa, eghti men tav fanem girîgh vongîn mangan kogham. Ezî me Moapian miṣozima, men tav arav ghuzir puvatî. Bar puvatî. ²⁹ Ezî dughîar kamîn Israelia Moapian 10,000plan midorozir gumazir gavgavibav soghezi me ariaghîre. Tav arav ghuzir puvatî. ³⁰ Kamaghîra, Israelia dughîar kamîn Moapia gafiragha, ua midorozir tam gamizir puvatîgha ghua 80plan azenibar tu.

Samgar gumazir dapanimîn oto

³¹ Gumazir dapanim Ehutîn gîn, gumazir dapanir igharazim oto, an ziam Samgar, an Anatin otarim. Me zuamîra ingangarim damuasa bulmakaubar avîzir aghorir mam, an a isa, Filistiabar 600plan gumazibav soghezi me ariaghîre. A uaghan apanibar agharimîn ua Israelia ini.

Deboran eghaghanim

4

(Sapta 4--5)

Debora ko Barak apaniba abîra

¹ Ehut aremezi, Israelia ua Godin damazimin an aghuazir arazir kurabagh ami. ² Kamaghin amizi, God Jabin ataghizi, a uaghan me abira. Jabin, a Kenanian atrivir mam, egha Hasorin nguibamin garir atrivim. Atrivim Jabin, an midorozir gumazibar dapanim Sisera, a nguibar ekiam Haroset Hagoimin gumazir mam. ³ Atrivim Jabin, ainin midorozir karisin 900pla iti. A bar pazavira Israelia gamuava, tintinibar me misogha me gasighasigha ghua 20plan azenibar tu. Kamaghin amizi, Israelia uarir akurvaghasa Ikiavira Itir God bagha arai.

⁴ Ezi dughiar kamin, Godin akam inigha izir amizir mam iti, an ziam Debora. A gumazir mam in amuim, an ziam Lapidot. Dughiar kam Debora amizir dapanimin ikia nighniziba isa Israelia ganidi. ⁵ Debora zurara Temer Detin Povimin apiav itima, Israelia uan osimtiziba inigha a bagha izima, a kotin aven men osimtiziba tuisizima, me an migirigiaba barasi. Temer kam, Rama ko Betelin nguibar ekiamningin tizimin, Efraimin anabamin nguazimin mighsiar dozimin iti.

⁶ Dughiar mam Debora Barakin dei, a Kedesin nguibamin Naptalin anabamin nguazimin itir gumazir mam, Abinoamin otarim. Egha Barak izima, Debora kamaghin a migei, "Ikiavira Itir God, a Israelian God, a migirigiagar kam ni daningasa, 'Ni mangi Naptalin anabam ko Sebulunin anabamin gumazir 10,000pla inigh izi Taborin Mighsiamin me akufagh. ⁷ Ki Sisera inigh izam, an Atrivim Jabinin midorozir gumazibar dapanim. A izi Kisonin Fanemin ia ko misogham. A uan midorozir

karisba ko uan midorozir gumazir aviriba inigh iziti, ki me isi ian agharim darigham.’”

⁸ Ezi Barak akar kam baregha kamaghin Deboran migei, “Ni na ko mangiti, ki mangam. Ni na ko mangan koghti, ki mangan kogham.”

⁹ Ezi Debora kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki guizbangira ni ko mangam. Eghti midorozir kamın aven Ikiavira Itir God Sisera isi amizitamin agharim darigham. Kamaghira, nirara, midorozir kam bagh ziar ekiam inian kogham. Puvati.” Egha Debora dikavigha Barak ko Kedesin nguibamin zui. ¹⁰ Ezi Barak Sebulunin anabam ko Naptalin anabamin gumazibar diagha Kedesin zui. Dughiar kam 10,000plan gumaziba a ko misoghasa zui. Ezi Debora uaghan me ko zui.

¹¹ Ezi dughiar kamın, Heber a Kinian adarazir mav, a Kinia ataki, me Mosesin ivozir afeziam Hobap, an ovavir boriba, a me ategha ghua uan averpenim Kedesin nguibamin boroghin, Sananimin itir okin temer ekiamin boroghin an ingari.

¹² Ezi Sisera kamaghin oraki, Abinoamin otarim Barak ghua Taborin Mighsiamin ghuanabo.

¹³ Egha Sisera uan 900plan ainin karisba ko uan midorozir gumaziba bar men diagha, me inigha Kisonin Faner gigir dipaba pura datimin boroghin, Haroset Hagoimin nguibamin zui. ¹⁴ Ezi Debora kamaghin Barak migei, “Aria, ni dikavigh, e mangam. Ikiavira Itir God nin faragh mangam. Datirighin dughiar kamın Ikiavira Itir God nin akuragh, Sisera isi nin agharim datigham.” Ezi Barak zuamira 10,000plan midorozir gumaziba inigha Taborin Mighsiam ategha uaghiri. ¹⁵ Barak

uan midorozir gumaziba ko ghua otogha midorozim forezir dughiam, Ikiavira Itir God men damazimın Sisera gamizi, an ainın karisba ko midorozir gumaziba bar ongani. Ezi Sisera uan karis ategha uan suemningın arav ghu. ¹⁶ Ezi Barak men karisba ko midorozir gumazibar agiragha ghua, Harosetin Hagoimın nguibamın oto. Egha Barakin midorozir gumaziba, Siseran midorozir gumazibav soghezi me bar ariaghire, men tav ua itir puvati.

¹⁷ Ezi Sisera ara ghua Jaelin averpenimın ghu, a Heberin amuim, Kinin adarazir mav. Hasorin nguibamın Atrivim Jabin, a Heberin adarazir namakar aghuim, me deravira uari inigha ikia, uariv sozир puvati. ¹⁸ Dughiar kamın, Jael Siseran gari a izima, Jael averpenim ategha azenan iza kamaghın Sisera migei, “O nan gumazir aruam, ni aven izi daperagh. Ni nan averpenimın aven izi avughsam. Ni atiatingan marki.” Ezi, Sisera Jaelin averpenimın aven ghuzıma, Jael nir mitiar mam inigha anevara. ¹⁹ Ezi Sisera Jael migia ghaze, “Nan kuarim nan piri. Ni dipatam na daningighti ki anemeka.” Ezi Jael memen nir me dipaba tuasa isamizir, memen oter eborim itir mam kuigha, a isa a ganıngi. Ezi Sisera anemezi, Jael uam anevaragha a modo. ²⁰ Ezi Sisera kamaghın Jael migei, “Ni averpenimın tiar akamın tughiv ikiti, gumazitam izi nin azaragham, ‘Gumazitam kagh iti?’ Eghti ni kamaghın a mikim suam, ‘Puvati.’”

²¹ Ezi Siseran mikarzim bar an amirazi ana aremezi moghin akui. Ezi Jael dafarir vuemın averpenibar benibar suizir afughafuzir mamın suira, egha dafarir vuemın ingangarir gumazibar

haman suiragha, bar aghumra Siseran amuda zui. An haman suiragha ghua afughafuzir kam isa Siseran dakurum gasaragha, afughafuzim gafuzi, a bar anemikiragha nguazim giraghu. Ezi Sisera areme. ²² Dughiar kamın, Barak Sisera buria izima, Jael ghua a batogha kamaghın a migei, “Ni iziti, ki ni inigh mangi gumazir ni ruiagha aruim, nin akagham.” Ezi Barak a ko averpenimin aven ghua garima, Sisera aremegha givagha irighav itima, afughafuzir kam an dakurumin migoroghav ikia mamaghira iti.

²³ Ezi dughiar kamın God Israelian akuragha, men damazimin Kenanian Atrivim Jabin abirazi, a bar aghumsiki. ²⁴ Ezi Israelia misogha ghua bar gavgavigha Kenanian atrivim Jabin ko an midorozir gumazibagh asighasiki.

5

Debora ko Barakin onger akam

¹ E dughiar kam Debora ko Abinoamin otarim Barak, aning ighiar kam bange:

² E Ikiavira Itir Godin ziam fam.

Israelian gumazir dapaniba dikavigha deravira gumazamizibar faragha ghua, pamten misoghasa nighnisi.

Ezi gumazamiziba misoghasa pamtemin nighnigha bar akonge.

E Ikiavira Itir Godin ziam fam!

³ Ia atriviba, oragh!

Ia gumazir dapaniba, ia deravira kuariba arigh oragh!

Ki Ikiavira Itir God bagh ighiatam bangiva mar-
vibagh iviam.

Ikiavira Itir God, a Israelian God, ki a
ginighnigh ighiam damuam.

⁴ O Ikiavira Itir God, ni Seirin Mighsiam ataghizir
dughiam,
kar Idomin nguazim,
ni izaghirima,
mikimkizim nguazim ginobazi,
amozim arigha mighsiabar izaghiri.
Bar guizbangira, dipar dafam overiamin
ghuariabar ikegha
nguazimin izaghiri.

⁵ Mighsiaba Ikiavira Itir Godin damazimin vaz-
vasi,
a Sainaian God,
a Ikiavira Itir God, Israelian God.

⁶ Anatin otarim Samgarin dughiam,
ko Jaelin dughiam,
gumazir dagiaba bagha biziba amadiba,
me okimakiar gumazibar atiatia uamategha
tuavir ekiamin aruir puvati.
Me mangi zegh gamua,
egha moga kiriar tuavir dozibagh arui.

⁷ O Debora, Israelin kantrin nguibar doziba itir
gumazamiziba, me bizitam gamizir puvati.
Me pura ikia ghua dughiar ni otozimin tu.
Guizbangira, ni Israelian tongin ikia mati men
ganamin amebar mam.

- 8 Ezi Israelia aser igiabar gin zuir dughiamin,
midoroziba me batifi.
Israelia midorozir gumazir 40,000pla iti,
egha me bar moghira misoghamin oraba ko
afuziba puvati.
- 9 Ki uan navir averiamin aven, Israelian
midorozir gumazibar faragha zuir gumazir
dapanibagh nighnighavira iti.
Guizbangira, men marazi uari isa midorozim
ganidi.
Kamaghin, e Ikiavira Itir Godin ziam fam.
- 10 Ia gumazir donkin ghurghuribar satelbagh api-
aghiriba,
ko ia uan suebar tuavibagh aruir gumaziba,
ia bizir kamın gun mikim.
- 11 Ia oragh! Gumazamizir mozir dipaba uari aku-
vava dipaba isava sipsipbagh anidiba,
me Ikiavira Itir Godin migia ghaze, an arazir
aghuibara amuava apaniba abira.
Egha me uaghan ghaze, Israelin kantrin nguibar
doziba itir gumazamiziba, bar deragha
apanibagh afira.
Egha Ikiavira Itir Godin gumazamiziba uan
nguibaba ategha, izaghira nguibar ekiamin
tiar akamin ize.
- 12 O Debora, ni osegh dikavigh en faragh mangi.
Ni faragh mangi ighiatam bangi!
O Abinoamin otarim Barak, ni dikafigh!
Ni midorozim gafiragh apaniba dikabiragh.
Egh ni midorozimin aven iniamin kalabuziar
gumazir kaba inigh, men aku izi.

- 13 Ezi midorozir gumazir aghuir ikiavira itiba, izaghira uan gumazir dapaniba ko uari akufi. Ikiavira Itir Godin gumazamiziba a bagha iza misoghasa uari akufi.
- 14 Efraimin anabamin adarazi izaghira danganir zarimin oto,
Efraimin adarazi fomira Amalekia abiragha men nguazim ini.
Me datirighin Benjaminin anabamin adarazir gin zui.
Ezi Makirin adarazir gumazir dapaniba uaghan izaghiri.
Ezi Sebulunin anabamin gumazir dapaniba uan ghuarar gavgavibar suigha izaghiri.
- 15 Ezi Isakarın anabamin gumazir dapaniba Deborako izi.
Isakarın anabamin gumazir kaba deravira Barakin gin zuima,
a men faragha ghua zuamira danganir zarimin zui.
Ezi Rubenin anabamin adarazi nighnizir pumuning ikia mangan aghua.
- 16 Ia Rubenin anabamin adarasi, ia tizim bagha sipsipba ko ikiavira iti?
Ia sipsipbar garir gumaziba, ia ti sipsipbar deir buaber dimdiam baraghasa?
Bar guizbangira, Rubenin anabamin adarazi nighnizir pumuning iti.
- 17 Ezi Gileatin Distirighin itir adarasi, me pura Jordanin Fanemin vongin aruem anadi naghin ikiavira iti.
Ezi Danin anabamin adarasi, bizir tizim bagha kuribar ingari?

Ezi Aserin anabamin adarazi ongarir dadarimin
iti.

Me pura ongarir miriamin, kuriba itir dan-
ganimin uarira iti.

18 Ezi Sebulunin anabam ko Naptalin anabamin
adarasi,
uan mikarzi bagh nighnizir puvati.

Me pamtem midorozim damuasa gavgavigha,
atam midorozir danganimin oveghai.

19 Dughiar kamın, Kenanian atriviba Tanakin
nguibamin izegha,

Megidon dipamin boroghin misosi.

Kenanian atriviba misogha,

midorozim gafirazir puvati.

Me uaghan silvan taba inizir puvati.

20 Overiamin itir mikoveziba uaghan misosi.

Da pin overiamin uan tuavimin ghua, Sisera
ko misosi.

21 Ezi Kisonin Fanemin aperiam me inigha ghue.

Faner kam fomira iti, an aperiam bar gavgafi.

Ki uan navir averiamin aven uabira uabi migia
ghaze,

ki bar uabin gavgavigh midorozir gumazir
gavgavimin min daru mangam!

22 Ezi hoziar atamra ivemara zuiba,

me pamtem uan suebar nguazim gabiri a
tingaghavira iti.

23 Ezi Ikiavira Itir Godin ensel kamaghin migei,

“Merosin nguibar ekiamin gumazamiziba
Ikiavira Itir Godin akurazir puvati.

Me midorozir gumazibar mın iza apanibav
 sogha Ikiavıra Itir Godın akurazir puvati.
 Kamaghın, ia Godın diagha kamaghın an azai,
 A Merosın nguibar ekiam, izevir kuram a
 danıngam, eghti a bar ikuvigham.
 Eghti gumazamizir nguibar ekiar kamın itiba
 me uaghan ikuvigham.”

24 Jael, a Heberın amuim, ezi Heber a Kinian
 adarazir gumazir mam,
 God deraghvıram a damuti,
 an navim bar akuegham.
 An navir agorogem, averpenimın aven itir
 amizir igharazibagh afiragham.

25 Sisera dıpam bagha Jaelın azarazi,
 an oter eborim a ganıngi.

An oter ovim itir bar aghuarim inigha
 itarir ganganir aghuarim itimın a inigha izi.

26 A dafarir vuemın averpenibar benibar suizir
 afughafuzir mamın suira,
 egha dafarir vuemın ingangarir gumazibar
 haman suira.

A Siseran dakurum misogha anebiki.

A guizbangıra an dakurum gafuzıma an oko-
 riaghiri.

A Siseran dakurum gasaragha afughafuzim
 gafuzi, afughafuzir kam anemikıragha
 vongın otogha nguazim giraghu.

27 Ezi Sisera tevimning apırigha soroghafariba ku-
 nigha,

Jaelın dagarimningın boroghın irıghav iti,
 gumaka a uam angamıra itir puvati.

A bar aremegha gıfa.

28 Ezi Siseran amebam saghon mitighav ikia, aminim ivair tiar akamin saghon mar garima, a izir puvati.

A winduan uan damazimning atigha gara ghua kamaghin migei,

“Manmaghin amizi, Siseran karis bemira izezir puvati?”

Tizim bagha an hoziaba zuamira ua izezir puvati?”

29-30 Ezi an fofozir amizir mam kamaghin an akam ikaragha ghaze,

“Midorozir gumaziba ti apanibagh afragha, uari bagha bizir aghuiba buria tighar da isi uari bagh da tuiragh uari daningam.

Egh amizir igiar vamira o pumuning, midorozir gumaziba vaghvagha me iniasa ifonge, me men suiragh arazir kurabar me damuam.

Egha me ti Sisera bagh korotiar aghuiba iniasa da buriavira iti.

Egha inir aghuir me kurkazir aghuibar isamiziba buri da inigh izi, uan amuiba ko guivibar kurukam.”

Ezi Siseran amebam uaghan kamaghira nighnisi. Ezi puvati.

31 O Ikiavira Itir God, kamaghira nin apaniba mar oveng.

Eghti nin namakaba mar angazangarimin min isiragh, mati aruer angazangarim otogha pamten nguazim gisira.

Ezi dughiar kamin gin, Israelian nguazim 40plan azenibar midoroziba puvatigha avughse.

Gideon ko Abimelekin eghaghanim

6

(Sapta 6--9)

Ikiavira Itir God ingangarim isa Gideon ganidi

¹ Ezi gin, Israelia ua arazir kuram Ikiavira Itir Godin damazimin a gami. Kamaghin, a Midianian adarazi ataghizi, me 7plan azenibar me abiragha, me gativagha men gari. ² Guizbangira, Midianian adarazir gavgavim bar Israelian gavgavim gafira, kamaghin, Israelia Midianian adarazir arava dagiar toribar moga, uaghan danganir gavgavir aghuir mabar modi. ³ Israelia dagheba oparamin dughiabar, Midianian adarazi ko, Amalekia ko, aruem anadi naghin iti darazi izava Israelia misosi. ⁴ Egha me nguazir kamın uari bagha averpenibar ingara dar ikia, men azenibar daghebagh asighasigha, ghua Gasan nguibar ekiamın tu. Egha daghetam ataghizi, a itir puvatı. Me uaghan men bulmakauba ko sipsipba ko donkiba inigha ghue. ⁵ Egha me uaghan uan averpeniba ko bulmakauba sara izi, mati aparir irubuaba uari akuvagha izi moghin, men gumazamiziba ko kamelba bar avıraseme. Guizbangira, gumazitam me menga iburagham, ezi me izava Israelian azeniba bar dagh asighasiki. ⁶ Ezi Midiania bangin, Israelia gavgaviba bar puvatigha daghem bangin amira. Kamaghin amizi, Israelia datirighin uarir akurvaghasa Ikiavira Itir God bagh aziava arai.

7 Israelia, Midiania paza me gamir bizim ginighnigha, uarir akuvaghasa Ikiavira Itir God bagh arai. 8 Ezi Ikiavira Itir God, Godin akam inigha izir gumazir mam amadazi, a me bagha izi. A kamaghin migei, "Ikiavira Itir God, a Israelian God, a ghaze, Bar fomira Isipia dughiar ruarimin ia gativagha ian garima, ia men ingangarir gumazamizir kinibar iti. Ezi ki Isipin kantrin aven ia inigha azenan izegha gifa. 9 Ki Isipian agharim da ua ia inigha gifa. Egha uaghan nguazir kamın gumazir paza ia gamibar agharim da ua ia inigha gifa. Ia izir dughiamın, ki me batoghezi me bar ghue. Egha ki uaghan men nguaziba isa ia ganingi. 10 Egha ki kamaghin ia migei, 'Ki Ikiavira Itir God, ian God! Ki Amorian asebar ziaba fan ian anogoroke. Gumazir kaba ia men nguazimin apia.' Ezi ia nan akam batoke."

11 Ezi Ikiavira Itir Godin ensel iza, Ofran nguibamin boroghin itir okin tememin apengan aperaghav iti. Ofra a Joasin nguibam, Joas a Abieserin adarazir gumazir mam. Ezi an otarim Gideon, a nimira wainin oviziba mirmirir dagiar miner ekiamin aven modoghav iti. Egha an an aven Midianian modogha, witin oviziba dikabira da mirmira iti. 12 Ezi Ikiavira Itir Godin ensel a batogha a migia ghaze, "O midorozir gumazir bar gavgavim, Ikiavira Itir God ni ko iti." 13 Ezi Gideon a ikaragha ghaze, "O gumazir ekiam, ki bizitam bagh nin azangasa. Ikiavira Itir God, e ko itima, ezi bizir kaba manmaghsua e batifi? Ezi bizir aghuir a en inazir afeziabagh amizir kaba, da managhira iti? E dar garir puvati. Ikiavira Itir God, ti e inigha Isip ategha azenan izes ti?

Egha datirighin Ikiavira Itir God, e ategha e isa Midianian agharibagh ariki.”

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir God ragha kamaghin Gideon migei, “Ni bar uan gavgavim sara mangi Midianian agharim da, ua Israelia inigh. Ki uabi ni amadazi ni zui.” ¹⁵ Ezi Gideon kamaghin Ikiavira Itir Godin azaragha ghaze, “Gumazir ekiam, ga uaning, ki manmaghira Israelian akuragh ua me inigham? Ni fo, nan ikizimin adarazi me ziar ekiaba ko gavgaviba puvati. Manasen anabamin aven itir darasi, me bar e gafira. Ezi nan ikizimin tongin aven, ki pura gumazir kinim, egha uan aveghbuabar, gumazir bar abuananam.” ¹⁶ Ezi Ikiavira Itir God, kamaghin a migei, “Ki ni ko ikiti, ni Midiania misoghti me bar arimighiregham.”

¹⁷ Ezi Gideon kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki guizbangira nin damazimin gumazir aghuim, ni bizitam damighti, ki ganigh fogh suam, ni guizbangira Ikiavira Itir God na migei. ¹⁸ Ni zuamira mangan marki. Ki mangi daghetaba inigh, bizir aghuibar min da ni daningam. Ni kagh na mizuam.”

Ezi ensel kamaghin migei, “Ki ni mizuam iki mangiti ni uamategh izam.”

¹⁹ Ezi Gideon aven ghua memen igiar mam tuazi a isi. Egha plauan yisba puvatizir maba uaghan da tuezir da isi, dar osimtizim 25 kilogremin tu. An asizir tuzir maba isava akirar mam gaghuigha, diparsizim isava miner mam gati. Egha a da inigha ghua okin temer povimin Ikiavira Itir Godin ensel ganingi. ²⁰ Ezi ensel kamaghin a migei, “Ni izi

asizir tuzir kam ko yis puvatizir bretin kam isiva dagiar kam gisin aning atigh. Egh diparsizim isi aning gingegeh.” Ezi Gideon ensel mikemezi moghiram ami. ²¹ Ezi Ikiavira Itir Godin ensel, asadivir aghorir mam uan dafarimin an suiragha an otevim isava asizir tuzim ko bret gisin anetigha uam an suira. Ezi avim zuamira dagiam gisin otogha asizir tuzim ko bretin isi. Ezi ensel zuamira ghuzi, Gideon a bagha garava avenge.

²² Ezi Gideon datirighin fo, a Ikiavira Itir Godin enselin gani, egha bar aguaghfagha ghaze, “Ame! O Ikiavira Itir God, nan Ekiam, ki datirighin nin enselin guamin gani. Datirighin bizir tizitam na batogham? Ni nan akuragh!”

²³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “A dera, ni atiatingan marki. Ni ovengan kogham.”

²⁴ Kamaghin, Gideon danganir kamın Ikiavira Itir God bagha ofa gamir dakozir mamın ingarigha kamaghin a dibora ghaze, “Ikiavira Itir God, a gumazir navir amirizim anidim.” Dughiar kamın ikegha iza datirighin, ofa gamir dakozir kam, Ofran danganir kamın mitighav ikiavira iti, kar Abieserin adarazir nguazim.*

²⁵ Ezi dimagarir kamın Ikiavira Itir God kamaghin Gideon migei, “Ni mangi uan afeziamın bulmakaubar tongin, bulmakaun apurim inigh, kar an namba tu bulmakaun apurim, a 7plan azeniba iti. Egh ni uan afeziamın marvir guar asem Balın ziam fasa ingarizir ofa gamir dakozim apirigh.

* **6:24:** Migirigiar kam, “ofa gamir dakozir kam, Ofran danganir kamın mitighav ikiavira iti,” kar migirigiar datirighin itir puvatizim. Puvati. A gumazir fomira akınafarir kam osirizimin dughiamın iti.

Egh aser amizim Aseran nedazim itir temer akinir ekiam okegh, kar temer akinir ekiar ofa gamir dakozimın boroghın mitıghav itim. ²⁶ Egh ni mighsiar dozir kam gisin na bagh deraghvıra ofa gamir dakozir tamın ingarigh, ki Ikiavıra Itir God. Ni gın, namba 2 bulmakaun kam misueghıva, dipenir akinir ni dutuzimın avim atıgh, namba 2ın bulmakaun kam isi, ofan mın a tuaghti, a bar isi mighırigh.” ²⁷ Ezi Gideon uan 10plan ingangarir gumaziba inigha Ikiavıra Itir God mikemezi moghın ami. Ingangarir kam, Gideon aruemin a gamizir puvati. Gideon nguibar ekiamın itir gumazir igharaziba ko a uan adarazir atiatingi. Kamaghın amizi, a dimagarimın a gami.

²⁸ Bar mızarazimın nguibar ekiamın itir gumazamiziba dikavigha garima, Balın ziam famin ofa gamir dakozim ko aser amizim Aseran nedazim itir temer akinir ekiar an boroghın mitıghav itim, itir puvati, aning dipiriaghiri. Egha me ganigha fo, gumazitam ti ofa gamir dakozir igiamın ingarigha, namba 2 bulmakaun apurim isa ofa gamigha gıfa. ²⁹ Ezi gumazamiziba uarira uarir azai, “Tinara bizir kam gami?” Me azangsıgha ghua kamaghın fo, Joasın otarim Gideon, a bizir kam gami.

³⁰ Ezi me kamaghın Joas mıgei, “Nın otarim, asem Balın ofa gamir dakozim ko, aser amizim Aseran temer akinir ekiar an boroghın mitıghav itim apiriaghati. Kamaghın, ni a inigh kagh iziti, e a misueghti an a aremegham.”

³¹ Ezi Joas kamaghın gumazir an ataribar akam ikaragha ghaze, “İa asem Balın akurvaghasa na gimobi? Gumazir manam asem Balın akurvaghasa

na dosi, aruem tighar anangamin dughiamin an a aremegham. Ofa gamir dakozir me dipirizir kam, kar Balin ofa gamir dakozim. Kamaghin, Bal guizbangira god, a uabi uabin akuragh.”

³² Dughiar kamın ikegha zui, Gideon ziar igiam iti. An afeziam Joas kamaghin miġei, “Gideon asighasighizir ofa gamir dakozir kam, kar Balin bizim. Kamaghin, Bal uabi uabin akuragh.” Kamaghin, me “Jerubal,” Gideon gati.†

³³ Dughiar kamın, Midianın adarazi ko Amalekia, ko aruem anadi naghin itir gumazamiziba, me uari akuvagha iti. Egha me Jordanın Fanem abigha vongin ghua, Jesrilin danganir zarimın averpenibar ingarigha dar iti. ³⁴ Ezi Ikiavira Itir Godın Duam iza Gideon avaragha an itima, a dikavigha, Abieserin adarazir diaghti me izi an ġin mangasa, a sipsipin komın ingarizir sigham givi. ³⁵ A uaghan gumazir maba amadazi, me ghua Manasen anabamın nguazimın itir adaraziv ġia ghaze, me izi an ġin mangam. A uaghan Aser ko Sebulun ko Naptalin anababar adarazir mikimasa, gumazir maba amangi. Ezi me uaghan dikavigha iza a ko uari akufa.

³⁶ Ezi Gideon kamaghin God miġei, “Ni na miġia ghaze, ni na damuti ki Israelian akuragham, ki bar guizin foghasa nin akar dikirizir kam a guizbangira, ga uaning, ni arazitam nan akagh.

³⁷ Ni gan, danganir e witin dafariba amisevimin, ki sipsipin arizitaba nguazim darigham. Eghti mizaraghara ghuariar dipam sipsipin arizir kabar

† 6:32: Ziar kam Jerubal, an tiarim Hibrun akamin kamaghin ghua, “Bal uabi uabin akuragh.”

ikiva, egh nguazim gireghan koghti, ki kamaghin fogh suam, mati ni mikemezi moghin, ki Israelian akurvagham.”³⁸ Ezi bizir kam, Gideon God ko mikemezi moghin oto. Ezi Gideon mizaraghara oseghe dikavigha ghua sipsipin arizir an atizimin ganasu zui. Egha sipsipin arizim ghavkira an gari, dipam an iti, o puvati. Ezi dipam a gizifa, an an munumuti, dipam itarir ekiatam gizivagham.

³⁹ Egha gin Gideon ua ghua kamaghin God migia ghaze, “O Ikiavira Itir God, ni nan ataran marki. Ki ua migirigiatam damuasa. Ga uaning, ki kamaghsua, ni na ateghti, ki ua sipsipin arizim damigh an ganika. Eghti dughiar kamın ghuariar dipaba tintinibar nguazim giregh, eghti sipsipin arizimra misingigh iki.”⁴⁰ Ezi dimagarir kamın, God, Gideon mikemezi moghin ami. Sipsipin arizimra misingizi, nguazim, ghuariam bar a gire.

7

Gideon Midiania gafira

¹ Ezi Jerubal, kar Gideon uabi, a uan midorozir gumaziba ko bar mizaraghara dikavigha ghua, Harotin emimirimin miriamin averpenibar ingarigha iti. Ezi Midianian averpeniba, Moren mighsiamin boroghın danganir zarimin, Gideonin amadaghan notin iti.

² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Gideon migei, “Ki ian akuragh Midiania misoghasa ifonge. Ezi midorozir gumazir bar avirim ni ko iti. Me ti kamaghin nighnigh suam, ‘E uarira, uan gavgavibar Midiania misogh me abiragham.’ Egh me uan ziaba fam. Me ti kamaghin nighnigh,

egh kamaghin mikemeghan kogham, ki Ikiavira Itir God, ki men akuragham. ³ Kamaghin amizi, ni kamaghin me mikim, ‘Gumazir manam atiati, a Gileatin Mighsiam ategh uamategh uan nguibamin mangi.’” Ezi Gideon kamaghin me tuisigha, me mikemezima, 22,000plan midorozir gumaziba dikavigha uamategha ghue. Ezi 10,000plan midorozir gumaziba ikiavira iti.

⁴ Egha gin, Ikiavira Itir God kamaghin Gideon migei, “Midorozir gumazir aviriba ikiavira iti. Ni me inigh emimirimin magiriti, ki nin akuragh me abigham. Gumazir manam ni ko mangisi ki anemiseveghti, a ni ko mangam. Eghti ki kamaghin ni mikim suam, gumazir kam ni ko mangan kogham, eghti a mangan marki.”

⁵ Ezi Gideon gumaziba inigha emimirim giraghu. Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Ni gumazibav kimti me dipam ami. Gumazir afiabar min mizebar dipam apiba, ni me isiva bizir vamiran me atigh. Egh gumazir iteviba apirigha uan dafaribar dipam apiba, me isiva bizir igharazimin me atigh.” ⁶ Ezi Gideon garima, 300plan gumazibara uan dafaribar dipam api, ezi igharaz darazi bar moghira iteviba apirigha uan mizebar dipam api.

⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Gideon migei, “Gumazir 300plan dafaribar dipam ameziba, ki ian akuraghti, ia Midiania gafiragham. Egh ni gumazir igharazibav kemeghti, me uamategh uan nguibabar mangi.” ⁸ Kamaghin, Gideon gumazir igharazibar dagheba ko sighbaba me dama

ada inigha me mikemezi, me uamategha uan nguibabar ghue. Ezi 300plan midorozir gumazir kaba, me gumazir igharazibar dagheba ko sighaba ini. Dughiar kamın, Gideonın gumazibar averpeniba mong pin amadaghan itima, Midianian averpeniba, vin amadaghan danganir zarimın iti.

⁹ Ezi dimagarir kamın, Ikiavira Itir God kamaghın Gideon miği, “İa mangi Midianian danganımın midorozim foregh. Ki ian akuragh Midianian gumazibav sogh me abiragham. Guizbangıra, ki me isa ian agharım gatigha gıfa.

¹⁰ Ni midorozim foran atiatigh, uan ingangarir gumazım, Pura, inighti a nin gin mangi, Midianian averpenibar magiri. ¹¹ Egh men migirigiaba baraghıva misoghsi gavgavım iniam.” Ezi Gideon uan ingangarir gumazım Pura ko, aning apanıbar averpeniba iti naghın men miriamın uaghiri.

¹² Ezi Midianian adarazi ko Amalekia ko aruem anadi naghın itir darasi, me aparir irubuar bizir dafamın mın danganir zarım tintinıbar an iti. Men kamelba uaghan bar avıraseme, mati ongarımın gigim. Gumazıtım ti me mengan iburagham. ¹³ Ezi Gideon ghuava otogha moga gara orazıma, gumazir mam kamaghın uan irebamın gun uan namakam geghari, “Ki irebamın garıma, me balın ovızıba isa balın bretın mamın ingari, ezi bretın kam uabi poghpogha ıza, e Midiania itir danganir kamın aven ıza averpenım pamten a misoghezi a ragha ghua nguazım giri.”

¹⁴ Ezi gumazir kamın namakam kamaghın an akam ikaragha ghaze, “Bizir kam, bar

guizbangira, ababanir kam en aka. Kar, Gideonin midorozir sabamra. Gideon, a Joasin otarim, Israelian gumazir mam, anarira. Guizbangira, God Gideonin akuraghti, e Midiania ko midorozir gumaziba sara, a bar e agivagham. Irebar kamın mingarim, kamaghira ghu.”*

¹⁵ Ezi Gideon irebar kamın eghaghanim baregha uaghan an mingarim baregha, maghira itevimning apirigha Ikiavira Itir Godın ziam fe. Egha uamategha Israelian averpeniba iti naghın ghugha kamaghın Israelian dei, “Ia dikav! E mangam! Ikiavira Itir God datirighın en akuraghtima, e midorozimın Midiania dikabiragham.” ¹⁶ Ezi Gideon 300plan gumazir kaba isa 3plan okoruabar me ariki. Egha sighbaba ko nguazir mineba sara inigha bar gumazibagh aningi. Nguazir mineba bar vaghvagha korir aviba dar averiabar iti. ¹⁷ Ezi Gideon kamaghın migei, “Ia deraghvira nan gan, ki damuamin arazimra ia uaghan a damuam. Ki mangi men danganir miriamın mangigh, bizir manam damuam, eghti ia uaghan a damu. ¹⁸ Gumazir okoruar na ko zuiba sighbagh iviti, ia uaghan sighbagh ivi kamaghın dim, ‘E Ikiavira Itir Godın adarasi! E Gideonın adarasi. E aning bagha misosi!’”

¹⁹ Ezi Gideon uan 100plan gumazir a ko zuiba,

* **7:14:** Israelia, me uari bagha uan azenibar ingarava opara dagheba isava uari bretba tua da api. Kamaghın amizi, irebamın aven itir bizir kam, bretin poghpogha izir kam, a mati Israelian nedazim. Midiania bar danganibagh arua averpenibar ingari darasi, ezi irebamın aven itir bizir kam, averpenir dipirigha ragha ghuzir kam, kar men nedazim.

me ghua dimagarir arizimin men averpeniba iti naghin miriamin oto. Dughiar kamın, Midianian averpeniba itir danganimin garir gumaziba avughsasa uarigh itaghvirazir dughiam. Ezi Gideon ko gumazir a ko zuiba, sığhabagh iviava nguazir miner me suighiziba abiaghariki. ²⁰ Ezi Gideonın gumazir okoruar igharazimning kamaghın ganigha, uan sığhabagh iviava nguazir mineba uaghan ada abiaghariki. Me uan agharir kiriabar korir avibar suiki. Egha agharir guvibar sığhabar suigha, kamaghın diava arai, “Kar, Ikiavira Itir God ko Gideon baghavira itir midorozir sabamra!” ²¹ Egha me mitivighav ikia Midiania itir danganim okarizi, Midianian midorozir gumaziba kamaghın ganigha atiatigha ararem saram ari. ²² Ezi 300plan gumazir kabanang sığhabagh ivir dughiamın, Ikiavira Itir God Midiania gamizi, me onganigha uarira uan namakaba tintinibar uan midorozir sababar uari oti. Egha me ara ghua Saretanın nguibar ekiamın amadaghan Betsitan nguibamın zui, egha Tabatın nguibamın boroghın ghua Abel Meholan nguibamın oto.

²³ Ezi Gideon Naptalin anabam ko, Aserin anabam ko Manasen anabamın Israelian gumaziba, me bagha akam amadi. Ezi me oregha iza uan namakabar akuragha Midianian agıntisi. ²⁴ Ezi Gideon uaghan Efraimin anabamın mighsıar dozıbar tintinibar itir gumaziba bagha akam amada. A kamaghın miğia ghaze, “İa izighiri e Midianian adarazi ko misogham. Egh ia mangi Jordanın Fanemin me bagh pighıva, daghurir dozıba ko emimiribar me bagh gan mangi Betbaran

nguibamın me bagh gan men suikigh. Puvatightima, me Jordanın Fanem giregh vongın mangegham.”²⁵ Ezi me Midianian midorozir gumazibar dapanir pumuningın suira, aningın ziamning, Orep ko Sep. Egha me Orep isa, dagiam gisın a misoghezi, an areme, ezi me danganir kam Orep a gati. Egha me Sep inigha ghua wainın oviziba dikabiri naghın a misoghezi an areme. Ezi danganir kam, me Sep a gati. Egha me Midianian agıntıghavıra iti. Gideon datırighın Jordanın Fanemın vongın itima, me gumazir dapanir kamning Orep ko Sepın dapanimning inigha a bagha zui.

8

Israelia bar Midiania dikabiragha gıfa

¹ Ezi Efraimın anabamın gumaziba kamaghın Gideon mıgei, “Ni Midianian adarazi ko misoghasa zuir dughiamın, ni en dıman aghua. Ni tizim bagha kamaghın e gami?” Me bar puv a gimoba an atari.

² Ezi Gideon kamaghın me mıgei, “Bizir ia amizim, ki amizir bizim, bar a gafira. Ia ti bizir ia amizimın gari, a pura bizim. Puvati, a bar deragha, ki amizir bizibagh afira.”³ Guizbangıra, God Midianian midorozir gumazibar dapanir pumuning isa ian agharim gati, aningın ziamning Orep ko Sep. Ezi ia aningın firimning atu. Bizir kam bar ekefe. Ki kamaghın garir bizitam gamizir puvati.” Gideon kamaghın mikemegha gıvazi, Efraimın anabamın adarazi uam an atari puvati.

⁴ Ezi Gideon uan 300plan midorozir gumaziba ko ghua Jordanin Fanemin otivigha, a girigha vongin ghue. Me bar amiragha, avughsezir puvati, me uan apanibar gintigha ghuvira iti. ⁵ Egha me ghua Sukotin nguibar ekiamin otivigha, Gideon kamaghin Sukotin itir gumazibar azai, “Gumazir nan gin iziba, men mikarziba mitiriam bangin bar amira. Kamaghin, ia bretin taba me danighti me dar ami. Ki uabi, ki Midianian atrivimning Seba ko Salmunan agintisi.” ⁶ Ezi Sukotin gumazir dapaniba kamaghin migei, “Ia tighar Seba ko Salmunan suigham. Kamaghin, e tizim bagh bretba isi nin midorozir gumazibar aningam?”

⁷ Ezi Gideon ghaze, “Ia en akuraghan aghua. A dera. Ia ganti, Ikiavira Itir God Seba ko Salmuna isi nan agharim datighti, ki gin gumazamiziba puvatizir danganimin mangi benir dikonir taba inigh izi ia misogh, ian mikarziba abighirarigham.” ⁸ Egha Gideon me ategha ghua Penuelin nguibar ekiamin ghugha, kamaghira bretba bagha men azai, ezi Penuelin itir adarasi, Sukotin adarazi men tirazi moghira, men tira. ⁹ Ezi Gideon kamaghira Penuelin gumazibav gei, “Ki apaniba dikabiragh, egh uamategh izi ian taua apiram.”

¹⁰ Dughiar kamın, Seba ko Salmuna, aning uan midorozir gumaziba ko Karkorin nguibamin iti. Faragha midorozir gumazir aviriba aruem anadi naghin ikegha misoghasa ize. Ezi Israelia men 120,000plan midorozir gumazibav soghezi me ariaghire. Kamaghin, datirighin 15,000plan midorozir gumazibara ikiavira iti. ¹¹ Ezi Gideon

uan midorozir gumaziba ko gumazamiziba puvatizir danganimin tuavimin zui. Tuavir kam Noban nguibam ko Jokbehan nguibam, aruem anadi naghin amadaghan iti. Dughiar kam, Midiania deragha apaniba bagha garir puvati. Ezi Gideon zuamira ghua Midianin otogha maghira midorozim fore. Ezi Midianian midorozir gumaziba bar digavir kuram gami. ¹² Ezi Midianian atrivimning, Seba ko Salmuna, arav ghu. Ezi puvati, Gideon aningin agintighavira ikia ghua aningin suira. Ezi aningin midorozir gumaziba aguaghfagha bar atiatingi.

¹³ Ezi Joasin otarim Gideon, midorozimin danganim ategha, uamategha iza, tuavir Heresin nguibam itir mighsiamin ghuavanabo. ¹⁴ A ghua Sukotin adarazir gumazir igiar mam batogha, pamtemin an suiragha kamaghin an azara, terara Sukotin adarazir gumazir dapaniba. Ezi gumazir igiar kam 77plan gumazibar ziaba osirigha Gideon ganingi. ¹⁵ Ezi Gideon ghua Sukotin gumaziba batogha kamaghin me migei, "Ia kamaghin fo, ia ghaze, ki tighar Seba ko Salmunan, suigham. Egha ia ghaze, ia tizim bagh bretba isin nan midorozir gumazibar aningam? Egha ia na dipova nan ingaravaka, bretin taba nan midorozir gumazibar aningan aghua. Ia datirighin kagh gan. Kar taning? Kar Seba ko Salmuna aningra, ki aningin suiragha gifa!" ¹⁶ Egha a Sukotin gumazir dapanir kabar suiragha, benir dikonir gumazamiziba puvatizir danganimin inizar Sukotia misogha mizazim me gase. ¹⁷ A uaghan Penuelin nguibar ekiamin itir taua apiriaghatizi, a iri. Egha nguibar ekiar kam in itir gumaziba bar

me misoghezi me ariaghire.

¹⁸ Egha Gideon dikavigha Seba ko Salmunan azara, “Gua na mikim. Gua Taborin Mighsiamin misoghezir gumazir kaba, me manmaghin gari?”

Ezi aning kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Me bar nin mirara gari. Me vaghvagha mati, atrivir mamın otariba.”

¹⁹ Ezi Gideon kamaghin migei, “Me bar nan aveghbuabara. Me bar nan amebamin otariba. Ezi ki bar guizbangira Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin gua migei, gua ti me misoghezi me ariaghirezir puvatizi, ki gua misoghezi gua aremeghan koghai.”

²⁰ Egha Gideon uan otarir ivariam Jeterin migia ghaze, “Aria, ni aning misueghti aning aremegh.” Ezi otarir kam, bar uan igiamra ikia, kamaghin damuan atiatingi. A uan midorozir sabam ghufezir puvatigha, aning misoghezir puvati.

²¹ Ezi Seba ko Salmuna kamaghin Gideon migei, “E fo, gumazir aruaba uari kamaghin bizim damusi, me uan gavgavibar amodoghin a damuam. Kamaghin, ni uabi izi ga misogh.” Kamaghin, Gideon uabi Seba ko Salmuna misoghezi, aning areme. Egha an aningın kamelningın firimin itir benir iakinir igiamin nedazim guraghav itir adiarimning ini.*

²² Ezi Israelia kamaghin Gideon migei, “E kamagsua, ni Midianian agharim da ua e inizir bizim bangin, ni en gumazir dapanimin iki e gativagham. Eghti nin otariba ko nin ovavir boriba uaghan en gumazir dapanibar ikiam.”

* **8:21:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

²³ Ezi Gideon kamaghin migei, “Ki ian gumazir dapanimin ikian kogham. Eghti nan otarim uaghan, ian gumazir dapanimin ikian kogham. Ikiavira Itir God, a uabi ian gumazir dapanimin ikiam.” ²⁴ Gideon fo, Midiania me Ismaelin ovavir boribar adarasi, me ringba uan kuaribagh arisi.

Kamaghin, a migia ghua ua kamaghin Israelia migei, “Ki bizir mam bagh ian azangasa. Ia bar moghira midorozimin Midianian kuaribar guizir ringin iniziba, ia vaghvagh dar vamira vamira isi na daningam.”

²⁵ Ezi me kamaghin migei, “A dera, e da isi ni daningam.” Egha me vaghvagha midorozimin tongin inizir ringbar vamira vamira isa iza nguazimin ghuarazir inim garisi. ²⁶ Me arighizir ringin kabar osimtizim, 25 kilogremin tu. Kar ringbar osimtizimra. Ezi iakinir igiamin nedazibar adiaribar osimtizim, ko adiarir igharaziba, ko Midianian atrivibar korotiar pighagheviba, ko men kamelbar firibar itir adiariba, me ringba sara da mengezir puvati.

²⁷ Ezi Gideon golin kam inigha ofa gamir gumazibar korotiar otevir bar aghuarir mam iningarigha, uan nguibam Ofran aneti. Ezi Israelia God ategha Ofran ghua bizir kam in ziam fe, mati tuavimin amiziba tintinimin gumazir amuiba itiba koma akui. Korotiar a ingarizir kam, azuazimin min Gideon uan adarazi ko me gamizi me bar tintinibar arazir kurar igharazibagh amua iti.

²⁸ Kamaghira, Israelia midorozimin Midianian adarazi abiragha aghumsizir ekiam me ganingi.

Ezi Midianian adarazi ua bizitam damuan ibura. Kamaghin, Gideon ikiavira itir dughiamin, Israelia ua midorozir tam gamizir puvatigha ghua 40plan azenibar tu.

Gideon areme

²⁹ Ezi Joasin otarim Jerubal, an ziar mam Gideon, a ghua uan nguibamin itir dipenimin iti.

³⁰ An amuir aviriba iti, egha bizir kam bangin, a 70plan otariba iti. ³¹ Ezi Gideonin amuir dozir mam Sekemin nguibamin iti. An amuir kam otarir mam batezi, Gideon ziam, “Abimelek,” a gati. ³² Ezi Joasin otarim Gideon bar ghurigha areme. Ezi me Abieserin adarazir nguibam Ofran, an afeziam Joas afazi naghin, uaghan anefa.

³³ Gideon aremezi, Israelia zuamira ua Godin ziam fer puvati. Me mati tuavimin amizim tintinimin gumaziba koma akua da bagha arui moghin, aser Balbar, ziaba fe. Egha asem Balberit atizi, a men godin oto. ³⁴ Me Ikiavira Itir God, uam a ginighnizir puvati. A men God, a men akurazi, men apaniba tintinibar iza me misozir dughiaabar, me me abini. ³⁵ Guizbangira, Jerubal, an ziar mam Gideon, a deraghavira men akuragha me bagha bizir aghuir aviribagh ami. Ezi me da bakinighinigha, deravira Gideonin adarazi ikaragha me minabazir puvati.

9

Abimelek Sekemin nguibar ekiamin atrivimin oto

¹ Ezi Abimelek Jerubalin otarim, kar Gideonra, a uan amebamin adarazi ko amebamin anabamin gumazamiziba bar men ganasa Sekemin nguibar

ekiamin ghugha, ² kamaghin men azai, “Ia manmaghin nighnisi? Jerubalin otarir 70pla e gativagh, en faragh mangam, o? Ia ti gumazir vamirara ateghti a en gumazir dapanimin ikiam? Ia deraghvira nighnigh, ki Abimelek, ki ian ini-vafizimra. Ia bizir kam deraghvira an gun mikimti, Sekemin gumazir aruaba ian nighnizim baragham.” ³ Ezi Abimelekin amebamin adarazi migirigiar kam inigha ghua Sekemin gumazir aruabav kemezima, me oregha a gifonge. Me ghaze, a men anabamra. ⁴ Ezi Sekemin gumazir aruaba ghua asem Balberitin ofa gamir dipenimin aven ghua, silvan dagiar 70pla inigha Abimelek ganingi. Ezi, a ghua gumazir onganir kuraba, uabin gin mangasa me givese. Ezi me an gin arui. ⁵ Ezi a gumazir kurar kaba inigha uamategha Ofran ghugha, uan afeziamin dipenimin ghua uan aveghbuar 70pla, dagiar dafar mam gisin bar me misoghezi, me ariaghire. Kar an aveghbuabara, Jerubalin otariba. Ezi Jotam, Jerubalin otarir abuananam arav ghugha modo, kamaghin amizi, Abimelek a misoghezir puvati. ⁶ Ezi Sekem ko Betmilon nguibamin gumazamiziba, bar iza uari akuvagha ghua okin temer ekiar bar anogroghezir danganimin oto. Me an otogha, Abimelek amisevezi a men atrivimin oto.

⁷ Ezi Jotam kamaghin oregha ghua Gerisimin Mighsiamin orazimin ghuavanabogha men diagha ghaze, “Ia Sekemin itir gumazamiziba, ia nan akam baragh, eghti God ti ian akam baragham. ⁸ Dughiar mamın, temeba ghaze, me uarir tongin temer tam amiseveghti, a me bagh atrivimin otivam. Egh me kamaghin olivin

temem mikimam, ‘Ni en atrivimîn otivam?’ ⁹ Ezi olivîn temem kamaghîn migei, ‘Manmaghîn ami? Nan borer aghuim, gumazamiziba zurara a isava, ziar ekiam gumaziba ko asebagh anîdi. Eghtî kî uan borer ingangarim ategh mangî mati aminim va, nan aguaba ko nan dafariba feghtî, kî bar isîn mar iki temer mabagh afiragh, ti ian atrivimîn ikiam? Markî. Kî aghua.’ ¹⁰ Ezi temeba kamaghîn fighîn temem migei, ‘E kamaghîn ifongeh, ni en Atrivimîn otivam!’ ¹¹ Ezi fighîn temem kamaghîn men akam ikaragha ghaze, ‘Manmagh su? Kî ti uan dagher isingtîzim ategh nan aguaba ko nan dafariba na feghtî kî bar isîn mar iki, temer igharazibagh afirazî moghîn ia bagh atrivimîn otogham? Bar puvatîgham.’ ¹² Kamagh, temeba ghua wainîn ikarîzimîn azara, ‘Ni izî en atrivimîn otivam.’ ¹³ Ezi wainîn ikarîzim ghaze, ‘Manmaghîn ami? Nan wainîn dipam bar dera, egha aseba ko gumazibagh amima me bar akonge. Kî ti ua wainîn dipam damuan koghtî, nan aguaba ko nan dafariba na feghtî kî bar isîn mar iki, mati aminim dagh ivai da temer igharazibagh afirazî moghîn, kî ia bagh atrivimîn otogham? Markiam.’ ¹⁴ Ezi temeba abuan ghua temer dozir dikoniba itir mamîn azara, ‘Ni ti en atrivimîn ikiam?’ ¹⁵ Ezi temer dozir dikoniba itim kamaghîn migei, ‘Kî ian atrivimîn otivsi, ia guizbangîra ifongegh, bar moghîra izî nan aguabar apengan orangtîzimîn iki. Ia aghuaghtî, avim nan aguabar otogh izîva Lebanonîn sidan temer ruariba bar dar isigham.’”

¹⁶ Egha Jotam ua kamaghîn migei, “Ia Abimelek amisevezi a ian atrivimîn otozir dughiamîn, ia

ghaze ia guizbangira bar arazir bar aghuim gami? Jerubal uan adarazi ko ian akurazir ingangarir aghuim gami. Ezi ia arazir aghuitamin a gami, o pu? Ti puvati. ¹⁷ Nan afeziam Gideon ian akurvaghasa uabi isa apanibagh aniga midorozim gami. A uabi midorozir gumazibar dapanimin otogha, Midiania ko misogha men gavgavim da ua ia ini. ¹⁸ Ezi datirighin, ia arazir kuramin a gamigha an adarazigh gasighasiki. Ia dagiar dafar mam gisin an 70plan otaribav soghezi, me ariaghire. Ezi gumazir kam Abimelek, ia a gamizima, a Sekemin gumazir dapanibar atrivimin oto. A guizin Jerubalin amuimin otarim pu. Puvati. A Jerubalin ingangarir amizir kinim otezir borim. Ezi ia ghaze, a ian anabamin adarasi, egha anemisevezi a ian atrivimin otivasa. ¹⁹ Ezi ia Sekemin gumazir dapaniba, ia Jerubal ko an adarazi gamizir arazir kam, a guizbangira deraghti, ia Abimelek bagh bar akongegh, eghti a uaghan ia ko bar akongegham. ²⁰ Eghti arazir kam deraghan koghti, avim Abimelek batogh egh mangi uaghan Betmilo ko Sekemin gumazamiziba uaghan men isiam. Kamaghira, avim uaghan Betmilo ko Sekemin gumazamiziba batogh mangi uaghan Abimelekin isiam.” ²¹ Jotam kamaghin mikemegha givagha, uan avebam Abimelekin ati-atigha ara ghua Berin nguibamin iti.

²² Ezi Abimelek azenir pumuning ko mikezimin Israelian atrivimin ike. ²³ Ezi God gin duar kurar mam amadazi an Abimelek ko Sekemin gumazir dapanibar tongin adarim forezi, me adarim uarir iti. Ezi Sekemin gumazir dapaniba uam a barazir

puvati. ²⁴ Sekemın gumazir dapaniba faragha Abimelekin akurazi, a uan aveghbuar 70pla misoghezi me ariaghire. Kar Jerubalin otariba. God bizir kam bangin, Abimelek ko Sekemın gumazir dapaniba, ovengezir gumazibar ghuziba bagh me ikaragh ivezir kuram me daningasa, arazir kam gamizi, an oto. ²⁵ Ezi Sekemın gumazir dapaniba, Abimelekin aghuagha osımtiziba a daningasa, gumazir kurar maba amadazi, me mighsiabar isin moga ikia tuavir kamın izir gumazamiziba bagha gara, men suigha men biziba isava me misosi. Kamaghın, bizir me Abimelek damuamim an a gifo.

²⁶ Ezi Gal, Ebetın otarim, dughiar mamın, uan aveghbuaba ko me Sekemın nguibamın ghuezi, Sekemın gumazir dapaniba uan nighniziba isava a gatigha an gın mangasa nighnisi. ²⁷ Ezi wainba anir dughiamın, Sekemın gumazamiziba uan wainın azenibar ghua wainın oviziba kuari. Me wainın oviziba inigha dar pozim mikinigha da mirmira dar dipaba ini. Egha uan asemın dipenimın ghuegha isar ekiam gami. Me dagheba ko wainın dipaba apava, Abimelek dipovava, aka an ziam gasighasisi.

²⁸ Ezi Ebetın otarim Gal kamaghın migei, “Abimelek a gumazir manmaghın garim, ezi e Sekemın gumazamiziba an apengan ikiam? Abimelek a pura Jerubalin otarim, ezi Sebul an ingangarir gumazir kinim. Ezi e Hamorın apengan ikiam, Hamor a Sekemın inazir afeziamra. Ezi e tizim bagh Abimelekin apengan ikiam? ²⁹ Ki ti Abimelek batuegh Sekemın gumazamizibar faragh mangiti, me nan apengan

ikiam. Ki an mikim suam, ‘Ni mangi uan midorozir gumaziba inigh izi na ko misogh.’”

³⁰ Ezi Sebul, nguibar kamın gumazir dapanim, a Ebetin otarim Galin migirigiaba baregha bar aningaghe. ³¹ Egha gumazir maba amadazima, me modogha ghua kamaghın Abimelek mikeme, “Ni oragh. Ebetin otarim Gal, a uan aveghbuaba ko Sekemın izegha, ni ko misoghasa men navibagh inifi. ³² Kamaghın ni uan adarazi ko, datirighın dimangan mangi Sekemın nguibamın boroghın tuzimın mongegh. ³³ Egh bar mizaraghara dikavigh nguibar ekiar kamın mangi, egh midorozim foregh a damu, eghti Gal uan adarazi ko izi misoghti, ia puvira me damigh.”

³⁴ Ezi Abimelek uan adarazi ko dimangan dikavigha zui. Me ghua 4plan okoruabar uari arigha, nguibamın divazimın azenan mongegha me bagha gara iti. ³⁵ Ezi Gal bar mizaraghara ghua nguibar ekiamın divazir tiar akamın tughav iti, ezi Abimelek uan adarazi ko danganir me itim ategha zui. ³⁶ Ezi Gal men ganigha, kamaghın Sebul migei, “Ni gan. Gumaziba muna mighsiamin akirimın izaghiri.”

Ezi Sebul kamaghın migei, “Gumaziba munagh puvati. Ni ti mighsiabar nedazibar gara ghaze, gumaziba.”

³⁷ Ezi Gal ua kamaghın migia ghaze, “Puvati. Ni gan, muna gumaziba mighsiar akirimın izaghiri. Ezi gumazir igharaziba, tuavir iza Okın temer ekiar gumaziba duaba ko migeimın moghın izi.”

³⁸ Ezi datirighın Sebul kamaghın Gal migei, “Ni datirighın nın gavgavimra mana? Ni uabi a

dipovava aka ghaze, Abimelek manmaghin garir gumazim, ezi e an apengan ikiam? Gumazir kaba datirighin izi, kar merara ni me dipova aka men zia bagh asighasiki. Ezi ni datirighin mangi me ko misogh!”³⁹ Ezi Gal Sekemin gumaziba inigha uabi men faragha ghua Abimelekin adarazi ko uariv sosi.⁴⁰ Ezi Abimelek an agiragha zuima ana arav ghuzima, Abimelekin midorozir gumaziba Galin adarazir gumazir aviribav soghezi, me duar ekiaba arigha tintinibar tuavim girav ikia ghua nguibar ekiamin tiar akamin tu.⁴¹ Ezi Abimelek uamategha ghua Aruman nguibamin iti. Ezi Sebul, Gal ko an aveghbuaba batoghezi, me ua Sekemin ikian kogham.

⁴² Ezi aminim tirazi mizarazimin, Sekemin gumazamiziba mangi uan azenibar ingarasa zuima, gumazir mam men gun Abimelek mikeme.⁴³ Ezi Abimelek uan midorozir gumazir okoruar pumuning ko mikezimin me tuira. Ezi me tuzimin mongegha me bagha gara iti. Egha Abimelek garima gumazamiziba nguibam ategha izima, an adarazi mongezi naghin ikegha azenim giregha me misosi.⁴⁴ Ezi Abimelek uan adarazi ko ivemara ghua nguibamin tiar akamin boroghin tui vighav iti. Ezi an gumazir okoruar mamning azenibar gumazamizibav soghezi me ariaghire.⁴⁵ Ezi Abimelek ghua nguibar ekiamin aven iti daraziv sogha itima aruem gifa. Ezi a nguibar ekiam bar a inigha gumazamizibav soghezi me bar ariaghire. Ezi a uan midorozir gumazibav kemezi, me nguibar ekiam bar anekarigha, a gasighasigha, amangsizim tintinibar nguibar ekiamin nguazim ginge.

⁴⁶ Ezi gumazamizir maba Sekemın midorozir gumazibar dipenir gavgavir ruarim gisın iti. Egha me bizir otivizir kabar migirigiam baregha, ara ghua asem Balberitin dipenir gavgavimın aven ghuegha mongegha iti. ⁴⁷ Ezi Abimelek kamaghın oraki, gumazamiziba bar uari akuvagha dipenir kamın aven iti. ⁴⁸ Ezi a uan midorozir gumaziba ko Salmonın Mighsiamın orazimın uanabo. Egha sobiam inigha temer aguar misingiziba ovirigha uan dipizim gati. Egha a kamaghın uan midorozir gumazibav gei, “Bizir ki amim ia an gari. Ia bemira ki amizi moghın ia damu.” ⁴⁹ Ezi gumaziba bar temer aguaba ovirigha gifa. Egha me bar moghira temer aguar kaba inigha Abimelekın gın ghua, dazir kaba isava dipenir miriamın da akufa. Egha me avim dagh atizi, avir kam aven iti darazi bar men isi. Dughiar kamın, Sekemın dipenir gavgavimın aven itir gumazamizir 1,000pla isigha ariaghire.

⁵⁰ Ezi Abimelek gın uan midorozir gumaziba ko ghua Tebesın nguibamın gumazamiziba ko misogha nguibar kam ini. ⁵¹ Dipenir ruarir bar gavgavir mam nguibar kamın tongın iti. Ezi gumazamiziba arava an ghue. Me an aven ghuegha tiar akam asaragha an uanaga bar pın iti. ⁵² Ezi Abimelek ghua dipenir bar gavgavir ruarir kam iniasa midorozim fore. A dipenir bar gavgavir ruarir kamın boroghın ghugha, an tiar akamın boroghın avim a darighasa. ⁵³ Ezi amizir mam witin oviziba mirmirir dagiar dafar mam akunizima, dagiam izaghirava Abimelekın dapanim

abiki. ⁵⁴ Ezi Abimelek zuamira gumazir igiar an midorozir biziba aterimin diagha ghaze, ni uan midorozir sabamin na biraghti ki aremeka. Eghti me kamaghin mikiman kogh suam, amizir mam na misoghezi ki areme. Ezi gumazir igiar kam Abimelek birazi an areme. ⁵⁵ Ezi Israelia Abimelekın gari an aremezi, me uamategha uan nguibamin ghue.

⁵⁶ Abimelekın faragha uan afeziam osımtızim a ganigha uan aveghbuar 70plan misoghezi me ariaghirezi moghira, God a ikara. ⁵⁷ Ezi Sekemın gumazamiziba amizir arazir kuram, God uaghan a ikara. Jerubalın otarim Jotam, a faragha ghaze, Sekemın gumazamiziba ikuvigham, ezi datirighin arazir kam, a mikemezi moghin oto.

Jepta ko gumazir dapanir igharazibar eghaghanim

10

(Sapta 10--12)

Tola gumazir dapanimın oto

¹ Abimelek aremegha givazi, Puan otarim Tola, an inazir afeziam Dodo, an otogha uam apaniba da Israelia ini. A Isakarın adarazir gumazim. Egha a Efraimın mighsiar dozibar aven itir nguibar ekiam Samirın iti. ² A 23plan azenibar Israelian gumazir dapanimın ike. Egha aremezi me Samirın anefa.

Jair gumazir dapanimın oto

³ Ezi Tolan gin, Gileatın Distrighın gumazir mam Jair, a gumazir dapanimın oto. Egha 22plan azenibar Israelian gumazir dapanimın iti. ⁴ A

30plan otariba itima, me 30plan donkibagh apiagha mangigh izegh gami. Me Distrik Gileatin nguazimin, 30plan nguibar ekiaba iti. Me datirighin nguibar ekiar kaba kamaghin dar bori, “Jairin Nguibar Ekiaba,” egha iza datirighin. ⁵ Ezi Jair aremezi me Kamonin nguibamin anefa.

Amonia osimtizim Israelia ganingi

⁶ Ezi Israelia uam arazir kuram Ikiavira Itir Godin damazimin a gami. Me aser Balba ko aser amiziba Astarte, dar ziaba fe, kar kantrin kabar aseba, Siria, Saidon, Moap, Amonia ko Filistiaba. Israelia Ikiavira Itir God ategha uam an ziam fer puvati. ⁷ Kamaghin, Ikiavira God bar Israelian aningaghegha Filistiaba ko Amonia ataghizi me iza midorozimin me dikabira. ⁸ Dughiar kamın me midorozimin Israelia abinigha bar pazavira me gami. Egha 18plan azenibar, Filistiaba ko Amonia, bar pazavira, Jordanin Fanemin vongin, Gileatin Distirighin Amorian nguazimin itir Israelia gami. ⁹ Ezi, Amoria Jordanin Fanem giregha vongin iza Judan anabamin adarazi ko, Benjaminin anabamin adarazi ko, Efraimin anabamin adarazi ko misosi. Kamaghin, Israelia bar dughiar kuramra ini.

¹⁰ Ezi Israelia Ikiavira Itir Godin dia, kamaghin migei, “En God, e ni ataki. Egha aser Balbar ziaba fe. Kamaghin, e nin damazimin arazir kuram gami.”

¹¹⁻¹² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Israelia migei, “Ia fo, fomira Isipia, Amoria, Amonia, Filistia, Saidonia, Amalekia ko Maonia bar ia abiragha

ia gasighasiki. Ezi ki ian akuragha ua me da ia ini. ¹³ Ezi ia na ategha ua godin igharazibar ziaba fe. Kamaghin, ki datirighin ua ian akuraghan kogham. ¹⁴ Ia mangi aser ia uari bagha inabazibar dim. Egh ia osimtizim bativamin dughiamin, me ti ian akurvagham.”

¹⁵ Ezi Israelia kamaghin Ikiavira Itir God migei, “E arazir kuram gami. Ni bizir tizimin e damusi, ni a damu. Ezi e datirighin uarir akurvaghasa nin azangsi.” ¹⁶ Egha Israelia uan marvir guaba makunigha, aseba ategha, ua Ikiavira Itir God baghavira iti. Ezi Ikiavira Itir God Israelia aterir osimtizir kabar gara ghua bar me giporpore.

¹⁷ Ezi gin Amonian midorozir gumaziba iza uari akuvagha, Gileatin uari bagha averpenibar ingarigha iti. Ezi Israelian midorozir gumaziba uaghan iza uari akuvagha, Mispan nguibamin uari bagha averpenibar ingarigha iti.

¹⁸ Ezi Israelian gumazir dapanir Gileatin itiba, me uarira uarir azangsi, “Tinara Amonian misoghsi en faragh mangam? Gumazir kamaghin damuamim, a Gileatin gumazamiziba bar men gumazir dapanimin ikiam.”

11

Jepta gumazir dapanimin oto

¹ Jepta, a Gileatin Distrighin gumazim, a midorozir gumazir gavgavir mam. A tuavimin amizir pura ikiava otir amizimin borim, ezi Gileat an afeziam. ² Ezi Gileatin amuir ekiam uaghan otarir maba bate. Ezi otarir kaba gumaziba

aghegha, kamaghin Jepta migei, “Ni amizir igharazimin borim. Kamaghin, ni en afeziamin bizitam inian kogham.” ³ Kamaghin amizi, Jepta uan aveghbuaba ategha arav ghu. Egha ghua Topin nguazimin iti. A gumazir kurar maba gakaghonezima me a koma arui. A me ko ghua tintinibar ikiava gumazamizibav sogha men biziba pura da isi.

⁴ Ezi Amonia gin ghua Israelia ko misosi. ⁵ Ezi midorozim otozima, Gileatin gumazir aruaba Jepta iniasa Topin nguazimin ghu. ⁶ Egha me kamaghin a migei, “Ni iziva en gumazir dapanimin ikiva, e Amonia ko misogham.”

⁷ Ezi Jepta kamaghin Gileatin gumazir aruabav gei, “Ia nan aghuagha nan afeziamin dipenimin na batuegha gifa. Ia bizir tizim bagha ua na bagha izi? Ia datirighin osimtiziba bativa na bagha izi?”

⁸ Ezi Gileatin gumazir aruaba kamaghin a migei, “Mar guizbangira. E datirighin ni iniasa izi, ni en gin mangiva en akuragh Amonia ko misogham. Egh ni gin Gileatin gumazamizibar gumazir dapanimin ikiam.”

⁹ Ezi Jepta kamaghin Gileatin gumazir aruabav gei, “Are! Ia na inigh uamategh mangighti Ikiavira Itir God nan akuraghtima, ki midorozim damuva apaniba abiraghti, ia guizin na ateghti ki ian gumazir dapanimin ikiam.”

¹⁰ Ezi gumazir aruaba kamaghin migei, “Guizbangira, e Ikiavira Itir Godin damazimin ni migei, e ni mikemezi moghira e damuam.”

¹¹ Kamaghin, Jepta Gileatin gumazir aruaba ko zui. Ezi gumazamiziba anemisevezima, a

men gumazir dapanimın iti. Ezi Jepta Mispan nguibamın ikia İkiavıra Itir Godın damazimın mitigha uan akamın gumazamizibav gei.

¹² Ezi Jepta gın Amonian atrivim kamaghın an azangasa gumaziba amada, “Ni tizim bagha iza nan atara nan nguazim iniasa na ko misosi?”

¹³ Ezi Amonian atrivim kamaghın gumazir Jepta amadazibar azangsiğhizir akam ikaragha ghaze, “Israelia faragha Isipın kantri ategha izava nan nguazim okeme, an Arnonın Fanemın ikegha ghua, Jabokın Fanemın otogha, ghua Jordanın Fanemın tu. Ezi ki bizir kam baghava atari. Ia datirighın nan nguazim isi ua na daningam. Puvatighti, e uariv sogham.”

¹⁴ Ezi Jepta ua gumaziba amadazi, me Amonian atrivim bagha zui. ¹⁵ Ezi me kamaghın a ikaragha ghaze, “Jepta ghaze, puvati, Israelia Moapian nguazim ko Amonian nguazim okemezir puvati.

¹⁶ Israelia Isip ategha izir dughiamın me gumazamiziba puvatizir danganimın izava Ongarir Aghevimın otifi. Egha me gın ghuava Kadesın nguibar ekiamın oto. ¹⁷ Egha Israelia uamategha gumazir kaba amangizi me ghuava kamaghın Idomian atrivimın azangsi, ‘E uari, ni e ateghti e nin nguazim abigh mangi vongın otivigham, o puvatigham?’ Ezi atrivim aghua. Ezi me gumaziba amangizima me ghua Moapian atrivimın azai. Ezi a uaghan aghua. Kamaghın, Israelia Kadesın ikia iti.

¹⁸ “Egha me gın ghua gumazamiziba puvatizir danganimın zui. Egha me Idom ko Moapian

nguazimın ghuzir puvati. Me Moapın, aruem anadi naghın Arnonın Fanemın vongın kaghira iti. Me an averpenibar ingarigha iti, kar men nguazir mitaghniyam. Kamaghın, me Arnonın Fanem abigha vongın ghuezir puvati.

¹⁹ “Ezi Amorian atrivim, Sihon, a Hesbonın danganimın itima, Israelia mangı an ganası gumazıba amangi. Ezi me kamaghın an azai, ‘E uari, ni kamaghın ifonge, e nın nguazim abigh mangı vongın otivam o markiam? E uan nguazim a baghvıra mangasa.’ ²⁰ Ezi Sihon aghua. Egha uan midorozir gumazıba bar me inigha ghua, Jahasın nguıbar ekiamın averpenibar ingarigha dar ikiava Israelia ko misosi. ²¹ Ezi Ikiavıra Itir God, Israeliyan God, a Israeliyan akuragha Sihonın adarazi ko men midorozir gumazıba sara bar me abıra. Kamaghın, Israelia Amorian nguazir danganir me itir kabanang bar ada ini.

²² “Me bar Amorian nguazıba ini, me sautın amadaghan Arnonın Fanemın ikegha, ghua notın amadaghan Jabokın Fanemın tu, egha aruem anadi naghın gumazamizıba puvatızir danganimın ikegha ghua, aruem uaghiri naghın Jordanın Fanemın tu. ²³ Kamaghıra, Ikiavıra Itir God, a Israeliyan God, a uabi Amoria batuegha, men nguazim isava uan gumazamizıbagh anıngi. Kar Israelia. Ezi ni datırighın ua nguazir kam iniasa? ²⁴ Ni uan bizir nın asem Kemos ni ganıngizıba, ni da ini. Ezi en nguazir en God e ganıngizıba, da en nguazıba.

²⁵ “Ezi manmaghın ami? Ni ghaze nın gavgavim

ti Balakin gavgavim gafira? A Siporin otarim, egha Moapin atrivim. A nguazir taba ua uabi daningasa migeir puvati. Egha e ko midorozim gamizir puvati. ²⁶ Ezi Israelia Hesbon ko Aroerin nguibamning isava, aningin boroghin itir nguibar doziba isava, egha Arnonin Fanemin boroghin itir nguibar ekiaba bar ada inigha, 300plan azenibar dagh apiaghav iti. Manmaghin amizi ia dughiar kamın ua nguibar kaba inigha dagh apiazir puvati? ²⁷ Ezi Jepta kamaghin migia ghaze, an arazir kuratam ni gamizir puvati. Ni uabi arazir kuram gamigha a ko misosi. God uabi gumazibar araziba tuisisi, a datirighin bar moghira ia ko en araziba tuisigham.” ²⁸ Ezi Amonian atrivim akar Jepta a bagha amadazir kam baraghizir puvati.

²⁹ Ezi Ikiavira Itir Godin Duam Jepta gizivazima, a uan midorozir gumaziba inigha, me Gileat ko Manasen anabamin nguazimin ghua Gileatin aven Mispan otifi, egha gin Mispan nguazim ategha ghuava Amonian nguazimin oto. ³⁰ Ezi Jepta Ikiavira Itir Godin damazimin akar mam akirigha ghaze, “Ni nan akuraghti ki midorozimin Amonia abinigh, ³¹ egh midorozimin ikegh uamategh izamin dughiar kamın, bizir manam faragh nan dipenimin tiar akamin azenim girigh, na bagh izamim bizir kam, a Ikiavira Itir Godin bizimin otivam. Eghti ki a isi ofan bar isi mighirimin min ni daningam.” ³² Ezi Jepta uan midorozir gumaziba ko fanem abigha ghua Amonia bativigha me misosi. Ezi Ikiavira Itir God Jeptan akurazima me midorozimin me abira. ³³ Me Amonia misogha bar me abini, me

Aroer'in nguibar ekiam'in ikegha me misogha ghua Minitin nguibar ekiam'in otogha, bar ghua Abel Keramim'in dipamin tu. Me 20plan nguibabav sogha, me abiragha bar me agifa. Kamaghira Israelia bar Amonia abinigha, aghumsizim me ganingizi, me ua me ko misoghan ibura.

Jepta uan akar dikirizim gamizi a guizbangiram oto

³⁴ Ezi Jepta uamategha uan nguibamin iza Mipan nguibar ekiam'in otozi, an guivim dipenim ategha ivegha a bagha zui. A bar akongegha uan tambarin misogha ighiam bangava ighavamaga izi. Guizbangira, Jepta guivir kamra iti. A ua boriba puvati. ³⁵ Ezi Jepta uan guivimin ganigha, bar digavir kuram gamigha uan korotiam abigha kamaghin migei, "O nan guivim, noka! Ni bar nan dighorim abiki. Ki bar oseme. Ni tizim bagha faragha iza na batogha osimtizir ekiam na ganingi? Ki Ikiavira Itir Godin damazimin akar dikirizim gamigha gifa, egh ki anebighan kogham."

³⁶ Ezi an guivim kamaghin migei, "O nan afeziam, ni Ikiavira Itir Godin damazimin akam akirigha gifa. Kamaghin, ni akam akirigha givazi moghin, ni na damu. Guizbangira, Ikiavira Itir God nin akurazi, ni uan apaniba Amonia abira."

³⁷ Egha a kamaghin uan afeziam migei, "Ki kamaghsua, ni faragh na ateghti ki uan namakaba ko iakinir pumuningin mighsiabar orazibar daru azir akabar amuam. Ki fo, ki gumazitam'in

ikeghan kogh borir tam bateghan koghiva aremegham.”

³⁸ Ezi an afeziam kamaghin a migei, “A dera, ni mangi.” Egha anemadazi a ghua iakinir pumuningin ike. A uan namakaba ko ghua mighsiabagh arua, azir akabagh amua kamaghin azi, a gumazitamın ikeghan koghiva borir taba inighan kogh aremegham.* ³⁹ Ezi iakinir pumuning gıvazıma a uamategha iza uan afeziam bato, ezi an afeziam Ikiavıra Itir Godın damazımın akam akırizi moghin, a gami. Ezi guivir kam gumazitam ko akuizir puvati. Ezi arazir kam bangin, Israelia zurara arazir kam gami.

⁴⁰ Israelian guivir igiaba, zurara azeniba bar, dar dughiar 4plan, me Jeptan guivim ginighnigha osemegha aruava a bagha azi.

12

Efraimın anabamın adarazi Gileatia ko misosi

¹ Ezi Efraimın anabamın adarazi uari akuvagha midorozim damuasa, midorozir biziba inigha Jordanın Fanem giregha vongin otogha, Safonın nguibar ekiamın zui. Me ghua kamaghin Jepta migei, “Ni Amonia ko misoghasa Jordanın Fanem girigha vongin zuir dughiamın, ni en diman

* **11:38:** Gumazitam God ko akam akiri, a bizir bar ekiam. Ni Jems 5:12 ko Matyu 5:33-37in gan. Jepta deragha nighnızir puvatigha onanigha akar dikirizir kam gami. Kar bar arazir kuram an a gami. Godın Akar Gavgavımın, God ghaze, gumazamiziba uan boribar ofa damuan kogham. Ofa Gami 20:2in gan. Jepta amizir bizir kam, a kamaghin en aka, a bar deravıra Godın Akar Gavgavibar gin zuir puvati. A bar arazir kuram gami.

aghua? Ni oragh, bizir kam bangin, e datirighin ni ko nin dipenim dapongam.”

² Ezi Jepta kamaghin me migei, “Ki uan adarazi ko, e Amonia ko adarir ekiam iti. Egha ki ian diazi, ia iza nan akurazir puvati. ³ Ezi ki gari ia iza nan akurazir puvatizi, ki kamaghin nighnisi, ‘Ki mangi Amonia ko misoghti, me mar na misueghti ki aremeka.’ Kamaghin, ki Jordanin Fanem girigha anebigha ghua midorozim foregha a gami. Ezi Ikiavira Itir God nan akurazima ki midorozimin me abira. Ezi ia datirighin tizim bagha iza na misoghasa?”

⁴ Efraimian anabamin adarasi, faragha Gileatin adaraziv gia ghaze, “Ia Gileatin adarasi, ia Efraimin nguazimin ikegha ara iza, datirighin Efraim ko Manasen nguazimningin tizimningin iti. Egha ia gumazamizir pura guighav itiba.” Kamaghin, Jepta Gileatin gumaziba bar me akuvagha, Efraimin gumazibav sogha me abiri.*

⁵ Ezi Gileatin midorozir gumaziba Efraimin gumaziba bagha pigha, Jordanin Fanem abigha ghua otivir tuavir akabar iti. Ezi Efraimin gumaziba midorozimin ara fanemin iza kamaghin migei, “E dipam giregh vongin mangasa.”

Ezi Gileatin midorozir gumaziba kamaghin vaghvagha men azangsis, “Ni Efraimin tav o puvati?”

Eghti me kamaghin mikim suam, “Puvati,” eghti me ua kamaghin a mikimam, ⁶ “Aria ni mikim, ‘Sihibolet.’” Eghti gumazir kam deragh ziar kam diponan kogh, suam, “Sibolet,” eghti me fogh

* **12:4:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

suam kar Efraimın adarazir gumazir mam, egh me an suiragh a misueghti an aremegham. Me kamaghın amua ghua Jordanın Fanem gira iza, otivir tuavir akabar piġha, Efraimın adarazir 42,000plan gumazibav soghezi me ariaghire.†

⁷ Ezi Gileatian gumazim Jepta, a 6plan azenibar Israelian gumazir dapanimın ikegha areme. Ezi me Gileatin nguazimın anefa.‡

Ipsan, gumazir dapanimın oto

⁸ Ezi Jepta aremezi, ġin, Betlehemın gumazim Ipsan, a Israelian gumazir dapanimın oto. ⁹ A 30plan otariba ikia 30plan guiviba iti. Egha uan guiviba amangizi me nguibar igharazibar gumazibar ikiasa ghue. Ezi a igharazir adarazir guivir igiaba inigha uan otaribagh aningizi me dar iti. Ezi Ipsan 7plan azenibar Israelian gumazir dapanimın ike. ¹⁰ Egha an aremezi, me Betlehemın anefa.

Elon gumazir dapanimın oto

¹¹ Ezi Ipsan aremezi, Sebulun adarazir gumazir mam Elon, a Israelian gumazir dapanimın otogha 10plan azenibar men gari. ¹² Ezi an aremezi, me Sebulunın nguazimın, Aijalonın nguibar ekiamın anefa.

† **12:6:** Hibrun akamın akar kam kamakın, “Sihibolet,” o “Sibolet,” an mingarim kamakın, “raiziar dapanim.” Gileatia kamaghın ziar kam dıbori, “Sihibolet.” Ezi Efraimın adarazir ighara a dıbori, “Sibolet.” Gumazitam, deragh Gileatian adarazi a dıbori moghın, a deragh a diboroghan koghti, me fogham kar Efraimın gumazir mam, egh me an misueghti ana aremegham. ‡ **12:7:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abıghizir puvati.

Apdon gumazir dapanimîn oto

¹³ Ezi Elon aremezi, Piratonin nguibar ekiamin gumazim Apdon, a Hilelin otarim, a Israelian gumazir dapanimîn oto. ¹⁴ A 40plan otariba ikia igiav otarir 30pla iti. Me zurara donkin 70pla gapiaghira mangi izegh gami. Ezi Apdon 8plan azenibar Israelian gumazir dapanimîn ike. ¹⁵ Ezi an aremezi, me Efraimîn nguazimîn, Piratonin anefa. Nguibar kam Amalekian mighsiar dozibar iti.

Samsonin eghaghanim**13***(Sapta 13--16)**Manoan amuim Samson bate*

¹ Ezi Israelia ua Ikiavira Itir Godin damazimîn arazir kurabagh amima, Ikiavira Itir God Filistiaba ataghizi, me 40plan azenibar me gativagha men gari.

² Ezi Manoa, Danin anabamin gumazir mam, a Soran nguibar ekiamin iti. An amuim boriba batir puvati. ³ Ezi dughiar mam Ikiavira Itir Godin enselin mam iza kamaghin a migei, "Ni faragha otir puvati. Egh ni kiran oveghangin navim asegh otarim bategham. ⁴ Kamaghin, ni datirighin wainba ko dipar onganibar aman marki. Egh bizir ki daman gumazamizibar anogorogheziba, ni dar aman marki. Kar bizir gumazamizibagh ami, me nan damazimîn mizeziba. ⁵ Ni navim aseghiva otarim bategham. Egh an dapanir arizim gisan marki. A nin navimîn aven itima, God ua bagha

a ginaba. Eghti ni a bateghti, a wainba ko dipar onganibar aman marki, egh uaghan God daman gumazibar anogoroghezir dagheba, a dar aman marki. Eghti a ua Filistiaba da Israelia iniam.”

⁶ Ezi amizir kam ghua uan pam Manoan miġia ghaze, “Gumazir akam akurir mam Ikiavira Itir Godin enselin min gara na ko miġei. Ezi ki bar atiatigha an azarazir puvati, a ten gumazim egha a managh ize. A uan ziamin gun na mikemezir puvati. ⁷ A na miġia ghaze, ki navim aseghiva otarim bategham. Egh wainba ko dipar onganibar aman koghiva uaghan, dagher God daman gumazamizibar anogoroghezibar aman kogham. Bizir kaba, gumazamizibagh amima me nan damazimin mize. Eghti gan otarir nan navimin aven ikiamin kam, God ua baghvira a ginabagham, eghti a kamaghira iki mangi aremegham.”

⁸ Ezi Manoa miġirigiar kam baregha Ikiavira Itir God ko miġia ghaze, “O Ekiam, ga uaning, ki kamaghin ifonge, gumazir ni amadazir kam, ni uam anemadaghti a ga bagh izi. Eghti borir gin otivamin kam, ga a bagh damuamin biziba a bar dar gun ga mikimam.” ⁹ Ezi God Manoan miġirigiam baraghizi, Manoan amuim uan azenimin aperaghav itima, Ikiavira Itir Godin ensel iza a bato. Manoa dughiar kamin a ko itir puvati.

¹⁰ Ezi an amuim bemira uamategha ivegha ghua uan pam batogha an miġia ghaze, “Ni zuamira izi! Gumazir faragha iza na batozim, anarira ua iza na bato.”

¹¹ Ezi Manoa uan amuim ko uamategha ghua gumazir kam batogha an azara, “Ni gumazir

kamra faragha iza nan amuim batoz, o?”

Ezi gumazim a ikaragha ghaze, “Are, kar kirara.”

¹² Ezi Manoa gumazimın azara, “Ni nan amuim ko akam akirizir bizir kam guizbangira otoghti, otarir kam bizir tizibar amuva Akar Gavgavir manabar gin mangam?”

¹³ Ezi Ikiavira Itir Godin ensel kamaghın Manoa migei, “Nin amuim bar deravira migirigiar ki a mikemezibar gintigh. ¹⁴ A wainin ovizibar aman marki. Egh wainin dipaba ko dipar onganibar aman marki. Egh God daman gumazamizibar anogoroghezir daghebar aman marki, bizir kaba gumazamizibagh ami me nan damazimın mize. A bar deravira ki a mikemezir migirigiabar gintigh.”

¹⁵ Ezi Manoa kamaghın Ikiavira Itir Godin ensel migei, “Ga uaning, ni tong ga ko kagh ikitima ga memen igiatam misuegh, a isamighti, ni damegh mangam.” ¹⁶ Manoa kamaghın fozir puvati, a Ikiavira Itir Godin ensel migei.

Ezi Ikiavira Itir Godin ensel kamaghın a ikaragha ghaze, “Ki iki gua tuaghamin daghetam ameghan kogham. Gua meme misuegh a tusi, gua Ikiavira Itir God bagh ofan bar isia mighirizim damu, a tuaghti a bar isigh.”

¹⁷ Ezi Manoa kamaghın ensel migei, “Ni uan ziamın gun ga mikemeghti, gin gan otarim otoghti ga nin ziam fam.”

¹⁸ Ezi ensel kamaghın aning ikaragha ghaze, “Puvati. Gua tizim bagh nan ziam gifoghasa? Nan ziam bar deragha bar ighara.” ¹⁹ Kamaghın, Manoa memen igiar mam ko witin maba ingha

Ikiavira Itir God bagha ofa gami, a Godin bizir bar igharagha garibagh amim. Manoa ofan kam ofa gamir dagiar dafar mam gisin a gamigha, uan amuim ko aning tugha pura gara iti. ²⁰ Avim ofa gamir dakozimin dafogha isia mizariaba ghuavanadir dughiamin, Manoa uan amuim ko garima, Ikiavira Itir Godin ensel avir mizariabar tongin Godin Nguibamin ghuavanadi. Ezi aning irava uan guamning isava nguazim gati. ²¹ Ezi Ensel uam aning ko itir puvati. Ezi Manoa datirighin fo, kar guizbangira Ikiavira Itir Godin ensel.

²² Egha Manoa kamaghin uan amuim migei, “Ga Godin enselin ganigha gifa, kamaghin, ga ti aremegham.”

²³ Ezi Manoan amuim kamaghin migei, “Ikiavira Itir God ga misueghti, ga aremeghan kogham. Ga amizir ofa, Ikiavira Itir God a gifongegha bizir igharagha garim gamizi ga an gani. Egha uaghan a ga migia ghaze, ga otarim ikiam.”

²⁴ Egha Manoan amuim gin otarim bategha, ziar kam a ganingi, “Samson.” Ezi otarim aghuima, Ikiavira Itir God deravira a gami. ²⁵ Ezi Samson Sora ko Estaolin nguibar ekiamningin tizimin, Danin anabamin danganimin iti. Ezi Ikiavira Itir Godin Duam an nighnizimin aven ingari.

14

Samson Filistiabar amizir mamın iti

¹ Ezi dughiar mamın, Samson Timnan nguibar ekiamin ghuaghira, Filistiabar amizir igiar mamın gani. ² Egha a uamategha ghugha kamaghin uan amebam ko afeziam migei, “Ki

Filistiabar amizir igiar mam, Timnan nguibar ekiamin an gani. Ki kamaghsua, gua na bagh a inighti ki an ikiam.”

³ Ezi an amebam ko afeziam kamaghin a ikaragha ghaze, “Manmaghin ami? Nin ikizimin aven amizir igiatam iti o, en gumazamizibar tongin ti puvati? Ni bizir tizim bagha Filistiabar amizim iniasa, gumazir kaba me uan mikarzir mogomebar iniba aghori puvati?”

Ezi Samson ua kamaghin uan afeziam migei, “Ki amizir kam gifonge. Gua na bagh a inigh.”

⁴ Dughiar kamın Filistiaba Israelia gativagha men gari. Ezi Ikiavira Itir God Filistiabav soghasa tuaviba buri. Kamaghin, Samsonin afeziam ko amebam fozir puvati, Ikiavira Itir God uabi Samsonin nighnizim fema an akar kam gami. ⁵ Egha gin Samson uan amebam ko afeziam me Timnan ghughiri. Egha Timnan itir wainin azenibar boroghin zuima, laionin igiar mam dazeregha Samson misoghasa a bagha izi. ⁶ Ezi Ikiavira Itir Godin Duam gavgavim Samson ganingizima, a laionin kam uan dafarir kinimningin an suiragha anebiki. Mati gumazim memen igiam tongirama anebiki. Egha an amizir bizir kamın, gun uan afeziam ko amebam, mikemezir puvati.

⁷ Egha gin a ghua Timnan nguibamin ghugha, amizir igiar kam bar a gifongegha, a ko migei. ⁸ Samson mong ikegha, uamategha amizir kamın ikiasa zui. Egha ghua tuavim ategha laionin a faragha misuegha atizir kuamin ganasa, tuavir miriamin ghua garima, aparir irubuar okoruam an aven ikia hani isava a gati. ⁹ Ezi a uan dafarimn-

ingin hanin maba tuigha da apavira tuavimin zui. A ghua uan amebam ko afeziam batogha hanin maba isa aning ganingizi, aning uaghan ada ame. A uan amebam ko afeziam kamaghin aning mikemezir puvati, a laionin kuamin aven haniba ini.

¹⁰ Ezi Samsonin afeziam ghua, amizim ko an amebam ko afeziam batogha, me aning uaningin ikiamin akam akirigha gifa. Men gumazir igiaba fomira amuibar ikiasa ami moghin, Samson maghira maburan isam gami. ¹¹ Ezi Filistiaba kamaghin Samsonin ganigha, 30plan gumazir igiabagh inaba, eghti me a ko namakam damigh ikiam. ¹² Ezi Samson kamaghin 30plan gumazir igiar kabav gei, “Ki akar isin zuitamin ia mikimasa. Ia isam damuamin 7plan aruer kabar ikiva, ia akar isin zuir kam in mingarimin gun na mikemeghti, ki 30plan inir ruarir aghuiba ko 30plan korotiar aghuiba ia daningam. ¹³ Eghti ia nan akar isin zuimin mingarimin gun na mikemeghan kogh, ia 30plan inir ruarir aghuiba ko 30plan korotiar aghuiba na daningam.”

Ezi me kamaghin a migei, “Ni uan akar isin zuimin gun en mikemegh.”

¹⁴ Ezi a kamaghin men akam ikaragha ghaze:

“Apir bizir mam in bizir apir mam oto.

Ezi bizir isingtizir mam bizir gavgavimin oto.”

Ezi 3plan arueba givazi, me akar isin zuir kam gifozir puvatighavira iti.

¹⁵ Egha aruer namba 4in, me kamaghin Samsonin amuim migei, “Ni uan pam apezeper a gak-

agħonti, a uan akar isin zuimin mingarimin gun e mikemegh. Puvatighi, ni uan adarazi ko, e avimin ia daboroghti ia isigham. Gua en biziba okimasa en diazi, e kagh ize?”

¹⁶ Ezi Samsonin amuim ghua an guamin garava aziava kamaghin a migei, “Ni ti na gifongezir puvati. Egha akar isin zuir kamın nan adaraziv kemegha, an mingarimin gun na mikemezir puvati.”

Samson kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Manmaghin ami? Ni gan, ki uan amebam ko afeziam mikemezir puvati. Ki tizim bagh ni mikimam?”

¹⁷ Ezi an amuim azia kamaghira ikia ghua isamin 7plan arueba gifa. A imobavira itima, an oragha ghua amiragha tagha namba 7 aruemin akar isin zuimin mingarimin gun a mikeme. Ezi a ghua uan adaraziv keme. ¹⁸ Ezi namba 7 aruemin, aruem tighar magiramin dughiamin, nguibar kamın itir gumaziba kamaghin Samson migei:

“Bizir tizim bar isingigh, hanin isingtizim gafiragham?

Ezi bizir tizim bar gavgavigh, egh laionin gavgavim gafiragham?”

Ezi Samson kamaghin me migei:

“Ia ti nan bulmakaun amebam inigha ghua uan azenibar ingarizir puvatighai, ia nan akar isin zuimin mingarimin gun na mikemeghan koghai.”

19 Ezi Ikiavira Itir Godin Duam gavgavim Samson ganingizima an Askelon nguibar ekiam giraghu. Aghuaghira 30plan gumazibav soghezi me ariaghirezi, a men biziba ini. Egha men 30plan korotiar aghuiba inigha an akar isin zuimin mingarimin gun mikemezir darazigh aningi. Egha a bizir otozir kam bagha navim bar osemegha, uamategha uan nguibamin ghu. 20 Ezi Filistiaba an amuim isava an namakar mam ganingi, an namakar kam uaghan a ko an isamin ike.

15

Samson bar pazavira Filistiabagh ami

1 Ezi witba aghorir dughiamin, Samson memen igiar mam inigha uan amuim bagha ghu. Egha kamaghin uan amuimin afeziam migei, “Nan amuim akuir danganim, ki an aven mangasa.”

Ezi an amuimin afeziam an anogoroke. 2 A ghaze, “Bar guizbangira, ki ghaze, ni ti an aghua. Egha ni uan amuim ko gua uaningin ikiasa isam gamir dughiamin, nin namakar ni ko ikezim, ki a isav a ganingi. Ezi an afumimin ganganim bar dera, ni a iniam? Ki datirighira a isi ni daningighti ni an ikiam.”

3 Ezi Samson atara kamaghin migei, “Ki datirighin Filistiaba bar me gasighasigh, egh osimtiziba puvatigham. Kar men osimtizimra.”

4 Ezi Samson ghua afiar atiar 300plan suigha da inigha dar ipebar uarir fufugha da ike. Egha vaghvagha korir avibar dar ipebagh ike. 5 Egha Samson afiar atiabar ipebar itir korir avibagh apongezi da isima, ana da ataghizima, da tintinibar ivemara ghua Filistiabar witin azenibar

aven zuima, korir aviba men witin dighoregha arighiziba ko m̄tivighav itiba sara bar moghira dar isi. Ezi wainin ikariziba ko olivin temeaba uaghan isi.

⁶ Ezi Filistiaba kamaghin ganigha uarira uari azangsi, “Tinara bizir kam gami?”

Ezi gumazir mam kamaghin me migia ghaze, “Samson a gami. An ivozir afeziam, Timnan nguibamin gumazim. A Samsonin amuim inigha, an namakar a ko an amuimin isamin dughiamin ikezim ganingi.” Ezi Filistiabar gumazir dapaniba, Timnan nguibamin ghuavanaga Samsonin amuim ko an afeziam gaborozin aning isi.

⁷ Ezi Samson kamaghin me migei, “Ia arazir kamaghin garim gami, a? Ki kamaghin akar kam akiram, ki datirighin zuamira avughseghan kogham. Ki faragh ia amizir arazir kam ikaragh, egh gin avughsam.” ⁸ Samson puv me misogha, me abiragha men aviribav soghezi me ariaghire. Egha a gin ghua Etamin Mighsiar ekiar mamın dagiar akiriamin aven iti.

Samson Filistiaba abira

⁹ Ezi Filistiaba gin ghua Judabar nguazimin averpenibar ingarigha ikia, Lehin nguibamin gumazimiziba ko misoghasa. ¹⁰ Ezi Judaba kamaghin men azangsi, “Ia bar tizim bagha iza e ko misoghasa?”

Ezi Filistiaba kamaghin me ikaragha ghaze, “E Samsonin suiragh, a inigh mangi kalabus darighasa. An e gamizir arazimra, e uaghan kamaghiram a damuam.”

11 Ezi Judabar 3,000plan gumaziba Samson bagha Etamin dagiar akiriam iti naghin ghuaghira kamaghin a migei, “Ni kamaghin fo, Filistiaba e gativagha gifa? Ni tizim bagha osimtizir dafar kam gamigha osimtizim e ganingi?”

Ezi a kamaghin me migei, “Me na gamizir arazimra ki a ikarvagha me gami.”

12 Egha me kamaghin Samson migei, “E ni ikegh ni isi Filistiabar agharim darighasa izi.”

Ezi Samson kamaghin me migei, “Ia guizbangira na mikim suam, ia uari na misueghti ki aremeghan kogham.”

13 Ezi me kamaghin a migei, “E bar guizbangira ni migei. E nin misueghti, ni aremeghan kogham. E pura ni ikegh ni inigh mangi Filistiabar agharim darigham.” Egha me benir gavgavir igiar pumuning inigha an agharimning ikegha, a inigha dagiar akiriam ategha Filistiaba bagha zui.

14 Egha me ghua Lehin nguibamin otivigha givazima, Filistiaba a bagha dagarvagha ivemara izi. Ezi Ikiavira Itir Godin Duam Samson gizivagha gavgavir ekiam a ganingi. Ezi benir igiar gavgavir me an agharimning ikezir kaba, mati avim strinbar isizi da pura amera dighoraghire. ¹⁵ Ezi a gari donkin mam aremegha irighav ikia, tighar bar kuram, an an akaguar agharim inigha an suiragha gumazir 1,000pla misoghezi me ariaghire. ¹⁶ Egha Samson kamaghin ighiar mam gami:

“Donkin akaguar agharir kamın,
ki gumazir aviribav soghezi, me ariaghire.

Egha ki men kuabar pozibav kinizi, da mam-
aghira iti.
Donkin akaguar agharimin,
ki gumazir 1,000pla, bar me agifa.”

¹⁷ Ezi a kamaghin ongegha givagha akaguar agharir kam makuni. Ezi me danganir kam, “Akaguar Agharimin Mighsiam,” a garisi.

¹⁸ Ezi Samsonin kuarim bar puvira an pirima, a kamaghin Ikiavira Itir Godin dei, “Ki nin ingan-
garir gumazim, ezi ni nan akurazi ki midorozir kamın me abira. Egh ki dipam bangin kagh are-
meghti Filistiaba ti na inigham, o?” ¹⁹ Ezi God Lehin emimirir dipar mam gamizi, dipavsizim an anagav oto. Ezi a dipar kam amegha ua gavgavim ini.

Ezi bizir kam bangin me emimirir kam kamaghin a dibori, “Gumazim Dipam Bagha Deir Emimirir Dipam.” Ezi Lehin emimirir dipar kam datirighin ikiavira iti.

²⁰ Ezi Filistiaba Israelian nguazimin garir dughiamin, Samson 20plan azenibar me gativagha men gumazir dapanimin ike.

16

Samson Gasan nguibar ekiamin ghu

¹ Ezi Samson Lehin nguibam ategha Gasan nguibar ekiamin ghugha, tuavimin amizir gumaziba koma akuir mam batogha a koma akui. ² Ezi gumazir maba kamaghin Gasan gumazibav gia ghaze, “Samson izegha gifa.”

Ezi me ghuava nguibam okarigha nguibamin divazir tiar akar ekiabar boroghin mongegha a

bagha gara iti. Egha sighsirir akabar uariv gia ghaze, “E kagh ikiti aminim tiraghti, e a misueghti an aremegham.” ³ Ezi Samson bogarangra tuavimin amizir kam ko ikia ghua dimagarir arizimin, misiamin dikavigha ghua nguibar ekiamin tiar akamningin suiragha aning asi. Egha aningin akanimning ko tiar akam asir ainin igugunir dafam sarama asi. Egha dagh isaghpuvgha ghua Hebronin nguibamin boroghin mighsiar orazimin da ariki.

Delaila Samson gifara

⁴ Ezi bizir kam otogha givazima, Samson Gasan zui. A ghua Sorekin danganir zarimin amizir mam bato, an ziam Delaila, an an ganigha a bagha bar ifonge. ⁵ Ezi Filistian atriviba ghua kamaghin Delailan migei, “Ni Samson apezeperegh, an gavgavim bagh an azaragh, a managh gavgavir ekiar kam isi, eghti e manmaghira a damighti, an gavgavim aneteghti, e anebiragham. Ni an gun en mikemeghti e an suiragh a ikegham. Ni kamaghin damighti e vaghvagh 1,100 silvan dagiaba isi ni daningam.”

⁶ Ezi Delaila kamaghin Samson migei, “Ni na mikim, ni manmaghin gavgavir kam isi? Egh ni manmaghin damighti gavgavim ni ateghti me nin suiragh ni ikegham?”

⁷ Ezi Samson kamaghin a ikaragha ghaze, “Gumazitam bulmakaun sueba ko dafaribar itir 7plan agirir misingizir puvatizir taba inigh na ikeghama, nan gavgavim givaghti, ki pura gumazir kinimin min ikiam.”

8-9 Ezi Filistian gumazir dapaniba bulmakaun sueba ko dafaribar itir agirir 7plan misingizir puvatiziba inigha iza Delaila ganingi. Ezi gumazir maba Delaila akui naghin mongeghav iti. Ezi Delaila Samsonin suemning ko dafarimning ike. Egha Delaila a gaghura ghaze, “Samson, Filistiaba nin suighasa izi!” Ezi a dikavima bulmakaun agirir kaba, mati strin avir mizariamın boroghın ikia isia dighoraghirezi moghin, dighoraghire. Ezi Filistiaba an gavgavimın mingarim gifozir puvatighavira iti.

10 Ezi Delaila kamaghın Samson migei, “Ni oragh, ga uaning, ni bar na gifaragha aghumsizir dafam na ganingi! Ni datirighın guizbangira na mikim, me manmaghira damigh nin suiragham?”

11 Ezi Samson kamaghın a migei, “Gumaziba benir gavgavir bar igiaba inigh na ikeghti nan gavgavir kam givaghti ki pura gumazir kinimın min ikiam.”

12 Ezi gin Filistiaba iza Delaila akuir danganimın modogha itima, Delaila benir gavgavir bar igiar maba inigha an suemning ko agharimning ike. Egha Samsonin dei, “Samson, Filistiaba nin suighasa izi!” Ezi Samson benir gavgavir bar igiar an agharimning ikezir kaba, tretin min dar ghore.

13 Ezi Delaila Samson migei, “Ni bar na gifarava aghumsizir dafam na ganidi. Ni datirighın na mikim, gumaziba bar manmaghira ni ikegham?”

Ezi Samson kamaghın migei, “Ni nan 7plan dapanir arizir gızgıziba, inigh iniba nuavir masinın aven tretba sara initam nuavighiva, nan dapanir arizim nir kamın aven tretba sara a nuafigh. Egh

gin dikonir ruarir tamın nir kam isi birimın a gafughti, a birimın porogh gavgafigh. Eghti ki ua gavgaviba puvatigh pura gumazir igharazibar min ikiam.”

¹⁴ Ezi Delaila Samson gamizi an akuima, an an 7plan dapanir arızir gizgiziba, inigha iniba nuavir masinın aven, tretba sara inir mam nuavighava, an dapanir arızim inir kamın aven tretba sara a nuafi. Egha gin dikonir ruarir mam nir kam sara birimın a gafu, ezi a birimın porogha gavgafi. Egha a kamaghın dei, “Samson, ni ua bagh ganigh, Filistiaba nın suighasa izi.” Ezi a dikavima, dikonir kam ko nir an dapanir nuavizimın arızir gizgiziba, a bar birimın dagh ekuigha dikafi.

¹⁵ Ezi Delaila kamaghın a miği, “Ni manmaghsua, na miği ghaze, ni bar na gifonge? Ni bar puvira na gifari. Ni na ko navir vamıran itir puvatigha guizin akabar na miğeir puvati. Datirighın namba 3ın dughiam, ni na gifaragha aghumsızim na ganingi, egha na mikemezir puvati, ni manmaghıra amigha bar gavgafi.” ¹⁶ Ezi Delaila dughiar uabi mikimasa a gimobava, an azangsigha mamaghıra iti. Ezi Samson migirigiar kam baragha ghua bar iporpore.

¹⁷ Egha bar abuan, a Delaila mikeme. A kamaghın miği, “Ki aghirimra iti God na ginabazi nan amebam na batezir dughiamın, ikegha iza datirighın, me tong nan dapanir arızibagh isezir puvati. Me nan dapanir arızibagh iseghti, ki ua gavgaviba puvatigh, pura gumazir kinimın min ikiam.”

¹⁸ Ezi dughiar kamın Delaila fo, Samson guizbangıra a miği. Egha a Filistiabar atriviba

bagha akam amaga ghaze, “Ia uamategh izi. A datirighin guizbangira uabin gun na mikeme.” Ezi Filistiabar gumazir dapaniba, silvan dagiar Delaila daningasa mikemeziba inigha izi. ¹⁹ Ezi Delaila Samson gifarazima Samson an apozimin akuava onгани. Ezi Delaila gumazir mamın diazima a iza Samson dapanir arizir gizgizir nuavizir 7plan ruariba apiri. Ezi Delaila arazir kamın Samsonın gavgavim bar anegifa. An gavgavim bar moghira gifa.*

²⁰ Ezi Delaila ua kamaghın dei, “Samson, ni ganigh, Filistiaba nin suighasa izi!”

Ezi Samson osegha ghaze, “Ki faragha ami moghin, dikavigh mangi firighirigham.” A kamaghın fozir puvati, Ikiavira Itir God anetaki. ²¹ Ezi Filistiaba an suiragha an damazimning asiaghati. Egha me a inigha Gasan ghuegha senın brasbar ingarizimın a ike. Egha a gamima a kalabuziar dipenimın aven ikia witba ko raiziaba mirmiri. ²² Ezi dughiar kamın Samsonın dapanir arizim uam aghui.

Samson areme

²³ Ezi dughiar mamın Filistiabar atriviba iza uari akuvagha, isar ekiar mam gamua uan asem Dagon bagha ofa gami. Egha me bar akongegha kamaghın migei, “En asem en akurazima e uan apanim Samsonın suiragha anebira.”

²⁴⁻²⁵ Egha me gin bar akongegha kamaghın migei, “Ia Samsonın aku iziti a uan arazitabar

* **16:19:** Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati.

amuti, e an gan an ingariva aki, a dipovasa.” Ezi gumaziba ghua kalabusin a inigha izi.

Ezi gumazamiziba an ganigha, uan asem in ziam fava kamagh in migei, “En asem en akurazima e uan apanir kam anebira. Gumazir kam bar en nguazim gasighasigha, en gumazir aviribav soghezi me ariaghire.” Egha me a isava dipenim in dagiar guarir akinimning in tizim in anetizima, a tughav ikia arazarazibagh amima, me an ingarava aka a dipofi.

²⁶ Ezi Samson, otarir an dafarim in suigha an akuava aruim kamagh in a migei, “Ni nan akuraghtima, ki dipenim in guarir akinimning in suiragh mitigh, uan akirim isiva guarir akinimning garoroghasa.” ²⁷ Dipenir kam gumazamizir bar avirim a gizifa, ezi Filistiabar atriviba bar moghira uaghan me ko iti. Ezi 3,000plan gumazamiziba dipenir ekiar kam in siriam in pin ikia beragha Samson in garava a dipovava ati.

²⁸ Ezi Samson kamagh in diagha Ikiavira Itir God ko migei, “O Ikiavira Itir God, nan Ekiam, ni datirigh in na ginighnigh. O God, ni datirigh in ua gavgavim na daningigh. Eghti datirigh in Filistiaba nan damazimning asizi moghira, ki me ikaragham.” ²⁹ Egha Samson dagiar dipenir guarir tongira tughav ikia, gavgavim a ganidir akinimning in suira. A dafarir guvim in guarir akinir mam in suiragha, dafarir kiriam in igharazim in suira.

³⁰ Egha a kamagh in dei, “Ni na ateghti ki Filistiaba ko aremeka.” Egha a bar uan gavgaviba sara guarir akinimning adugha zuima dipenim

iri. Dıpenim dıpırigha ira Filistiabar atriviba ko, gumazamizir igharazir an aven itiba sara me gisin ira me misoghezi, me bar ariaghire. Ezi gumazamizir bar avirim Samson ko ariaghire, men dibobonim, an angamıra ikia misoghezi gumazibar dibobonim gafira.

³¹ Ezi Samsonın adarazi gın izaghira an kuam ini. Me an kuam inigha ghua Sora ko Estaolin nguıbar ekiamningın tızimningın, an afeziam Manoa afazi naghın anefa. Samson 20plan azenıbar Israelian gumazir dapanımın ike.

Benjamin ko Danın anabamningın eghaghanıba

17

(Sapta 17--21)

Maıka uabi marvir guabar ziaba fer dıpenir mam iti

¹ Ezi gumazir mam an ziam Maıka, a Eframın mıghsıar dozıbar iti. ² A dughiar mamın uan amebam mıgei, “Nı uan 1,100ın dagıar silvabagh fo, tina da okeme? Ezi kı dughiar kamın itima, nı God mıgıa ghaze da okemezır gumazım, nı a gasıghasıkıgh. Nı gan, kı uabi bizır kam gamı. Kı da okemegha, datırıghın ua nı ganıdı.”

Ezi an amebam kamaghın a ikaragha ghaze, “Nan otarım, İkiavıra İtir God deragh nı damu.”

³ Ezi Maıka 1,100plan silvan dagıaba uamategha da isava uan amebam ganıngı. Ezi an amebam kamaghın mıgei, “Kı silvan dagıar kaba İkiavıra İtir God danıghtı, dagıar kaba nan otarım baghavıra ikiam. Egh dagıar kaba, ga da isıva gumazıtabar

anighti, me dar marvir guatamningin ingarighti, e aningin ziamning fam. Me temer otevitam marvir guatam akirighiva silvan a nokegh, egh marvir guatam silvan kinimra an ingarigh.”* 4 Egha Maikan amebam 200 silvan dagiar an amebam uam a ganingiziba, isa silvan marvir guabar digiribagh amir gumazir mam ganingi. Ezi a marvir guar mam tememin anekirigha silvan bar a noke, egha marvir guar mam silvan kinimin an ingari. Ezi amebam aningin nedazimning isava Maikan dipenimin aning ati.

5 Ezi gumazir kam Maika, a marvir guamning bagha ofa gamir dipenir dozir mam iti. Egha a ofa gamir gumazibar dapanimin korotiar otevir azenan azuir mamın ingarigha asebar ifongiam gifofoghamin marvir guar dozir mam sara ingari. Egha a uan otarir mam amisevezima an ofa gamir dipenir kamın ofa gamir gumazimin oto.† 6 Dughiar kabar atrivitam Israelin itir puvati. Kamaghin, gumazamiziba vaghvagha tintinibar uan ifongiabar gin ghua pura bizibagh amua iti.

7 Ezi dughiar kamın Livain anabamin adarazir gumazir igiar mam, a Judan anabamin nguazimin ikia, Betlehemin nguibar ekiamin iti. 8 A Betlehem

* **17:3:** Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati. E uaghan fozir puvati, aning manmagh garir nedazimin digirim silvan kamın a gami. Ezi 18:24in akamin, Maika nedazimning kamaghin aning dibori, “aser godin ki ingarizimning.” † **17:5:** E fozir puvati, “asebar ifongiam gifofoghamin marvir guar dozir mam,” a ti bar bizir tizimra. Ni Jenesis 31:30 ko 1 Samuel 19:13in gan. Hibrun akamin bizir kaba me kamaghin da dibora ghaze, asebar marvir guaba. **17:6:** Godin Araziba 12:8; Gumazir Dapaniba 21:25

ategh mangi nguibar igiatam batogh an ikiasa zui. A ghua Efraimin mighsiar dozibar, Maikan dipenimin oto. ⁹ Ezi Maika an azara, “Ni managh ikegha izi?” Ezi Livain gumazir kam kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki Betlehemin itir Livain anabamin gumazir mam, a Judan nguazimin itir nguibam. Ki danganir ikiamiba buriagha arui.”

¹⁰ Ezi Maika kamaghin a migei, “Ni na ko kagh ikiam. Ni na ko iki nighniziba na daning egh uaghan nan ofa gamir gumazimin ikiam. Eghti azenibar zurara ki 10pla silvan dagiaba ko koro-tiaba ko dagheba sara ni daningam.” ¹¹ Kamaghin, Livain gumazir igiar kam Maikan migirigiam baregha, a ko iti. Egha an an borimin min otogha a ko iti. ¹² Ezi Maika ivezim isa Livain gumazir igiar kam ganidi. Egha a gamizi an an ofa gamir gumazimin otogha, Maikan dipenimin aven iti.

¹³ Ezi Maika kamaghin migei, “Livain mav datirighin nan ofa gamir gumazimin otogha iti. Kamaghin, ki datirighin fo, Ikiavira Itir God datirighin na danganimin aven itir bizibar amighti, da deragh otivam.”

18

Danin anabamin adarazi nguibar ekiar igiam ini

¹ Dughiar kamın Israelia atriviba puvati. Danin anabam fomira iza datirighin, me Israelian anababar tongin, nguazir tam inizir puvatighavira iti, kamaghin, Danin anabamin adarazi nguazir tam batogh an ikiasa da buri. ² Ezi Danin anabamin adarasi, gumazir bar gavgavir 5pla

amisevezi, me Sora ko Estaolin nguibar ekiamningin iti. Me Danin anababar 5plan gumazir kaba amisevegha, me amadazima, me ghua moga nguazimin gara a getiagha arui. Me kamaghin gumazir kabav gei, “Ia mangi nguazir kam bar deraghviram a getiraru.” Ezi gumazir 5plan kaba ghua Efraimin mighsiar dozibar Maikan dipenimin otogha, dimagarir vamiran a koma akui.

³ Me ghua Maikan dipenimin aven ikia orazima, Livain gumazir kam migei. Ezi me an migirigiba baregha fo, kar Judabar nguazimin gumazim, ezi me an azara, “Ni bizir tizim gamua kagh iti? Tinara ni inigha kagh ize?”

⁴ Ezi a kamaghin men akam ikaragha ghaze, “Maika uabi na mikemezi, ki kagh iti. A na givezima ki an ofa gamir gumazimin otogha kagh iti.”

⁵ Ezi me kamaghin Livain gumazir kam migei, “E uari, ni e bagh God ko mikim. Ni e bagh Godin azangsigh, en darorir kam deragham, o puvatigham?”

⁶ Ezi ofa gamir gumazim kamaghin men akam ikaragha ghaze, “Ia nighnizir aviribar amuan marki. Ikiavira Itir God ian gan ian darorim geghuvam.”

⁷ Ezi 5plan gumazir kaba nguibar kam ategha ghua Laisin nguibar ekiamin oto. Me ghua Laisin nguibamin itir gumamazibar garima, men dabirabim Saidonin nguibar ekiamin gumamazibar min dera. Me bar nimiram apiaghav ikia gumazir igharazibar atari puvati. Me ghaze, midorozitam me batoghan kogham. Atrivitam o gumazir dapanitam aghumsizir arazitamın me

gamazir puvati. Me Saidonin nguibamin saghon ikia, egha dagiaba bagha biziba igharaz darazi dama, ada amadir puvati.* ⁸ Ezi 5pla gumazir kaba uamategha ghua Sora ko Estaolin otozi, men adarazi men azara, “Ia manmaghira garir bizibar gani?”

⁹ Ezi 5plan gumazir kaba kamaghin me ikaragha ghaze, “Ia zuamira izi e mangiva, nguibar ekiar kam korogh me misogham. E men nguzimin garima, a bar dera. Ia suighsuighan marki, e mangi me misogh men nguazim iniam. ¹⁰ Ia danganir kam in mangi ganti, nguazir aviriba ikiam. Ia ganti bizir aghuir aviriba an ikiam. Egh ia uaghan ganti, me misoghsi nighnighan kogham. Ia oragh, God nguazir kam e daningam.”

¹¹ Kamaghin, Danin adarazir 600plan gumaziba midorozir biziba inigha, misoghasa Sora ko Estaol ategha zui. ¹² Me ghua Kiriati Jearimin nguibar ekiamin boroghin Judan nguazimin averpenibar ingarigha iti. Kamaghin danganir kam me kamaghin a dibori, “Danin Averpenibar Ingarizir Danganim.” Danganir kam Kiriati Jearimin aruem uaghiri naghin iti, ezi me datirighin kamaghira a dibora mamaghira iti.

¹³ Me danganir kam ategha ghua Efraimin mighsiar dozibar Maikan dipenimin oto. ¹⁴ Ezi 5plan gumazir ghua Laisin nguazim moga an ganiziba, kamaghin uan adaraziv gei, “Ia kamaghin fo, dipenir kabar aven, ofa gamir gumazibar korotiar mam ko, asebar ifongiam gifofoghamin marvir guar dozir maba ko, marvir guar me tememin

* **18:7:** Hibrun akam deragha migirigiar kam in mingarim abighizir puvati.

dikirigha silvan noghezir mam ko, marvir guar me silvan kinimin ingarizir mam, da iti. Ezi e datirighin manmaghin damuam?”¹⁵ Ezi me tu-avim ategha Maikan dipenim iti naghin Livain gumazir igiam itir dipenimin otogha, egha dughiam a ganingi.¹⁶ Me dipenimin aven itir dughiamin, Danin midorozir gumazir 600pla uan midorozir bizibar suigha, Maikan dipenimin divazimin itiar akamin mitivighav iti.¹⁷ Ezi ofa gamir gumazir kam, 600plan midorozir gumaziba ko divazimin itiar akamin itir dughiamin, gumazir 5plan moga gariba, me aseba fer biziba iniasa dipenimin aven ghue. Me ghua ofa gamir gumazibar korotiam ko, Godin ifongiam gifofoghamin marvir guar doziba ko, marvir guar me tememin dikirigha silvan noghezim ko, marvir guar me silvan kinimin ingarizim, me bar ada okimasa.

¹⁸ Ezi ofa gamir gumazim garima, gumazir kaba Maikan dipenimin aven ghuegha, ofa gamir gumazibar korotiam ko, Godin ifongiam gifofoghamin marvir guar doziba ko, marvir guar me tememin dikirigha silvan noghezim ko, marvir guar me silvan kinimin ingarizim, me da okei. Ezi ofa gamir gumazim kamaghin men azara, “Ia tizim gami?”

¹⁹ Ezi me kamaghin a migia ghaze, “Ni uan akam dukuagh nimira iki. Ni migirigiar tam damuan marki. Ni uaghan e ko iziva en ofa gamir gumazimin otogh, egh uaghan nighnizir aghuiba e daningamin gumazimin ikiam. Ni ti dipenir vamira itir gumazim bagh ofa gamir gumazimin ikiam? Ingararir kam, a pura bizim. Ni e ko iziva Israelian anabar ekar tam in ofa gamir

gumazimın ikiam, kar ingangarir bar ekiam, a Maikan ingangarir muziarim bar a gafira.”
²⁰ Ezi ofa gamir gumazim kamaghın oregha navir amirizim inigha, ofa gamir gumazibar korotiam ko, Godın ifongiam gifofoghamin marvir guar doziba ko, silvan marvir guamning inigha, men gin zui.

²¹ Egha me nguibar kam ategha zui. Men boriba ko men bulmakauba ko men biziba faragha zui.

²² Me Maikan dipenim ategha mong saghuam me gatigha zuima, Maika uan dipenimın boroghın itir darazir diagha, me Danın adaraziv soghasa men gin zui. Egha me men gin ghua me bato.

²³ Ezi Maika ko misoghasa zui darasi, Danın adarazir dei, ezi Danın anabamın adarazi ragha Maikan azara, “Manmaghın ami? Ni tizim bagha avirir dafar kam ko izi?”

²⁴ Ezi Maika kamaghın me ikaragha ghaze, “Ia tizim bagha kamaghın nan azangsisı, ni bar bizir tizim baka? Ia tizim bagha nan ofa gamir gumazim ko nan marvir guar ki ingarizimning inighava ari? Nan bizitam itir puvati.”

²⁵ Ezi Danın anabamın adarazi kamaghın a ikaragha ghaze, “Ni migirigiar aviribar e damuan marki. Gumazir kaba ua nın atar ni misuegh, egh nın amuiroghboriba sara misueghti me arighiregham.” ²⁶ Egha Danın anabamın adarazi kamaghın mikemegha gıvagha ghue. Ezi Maika gumazir kabar garima me bar gavgavizi, a me misoghan ibura, kamaghın, a uamategha uan nguibamın ghu.

²⁷ Ezi Danın anabamın adarazi Maika ingarizir biziba ko, an ofa gamir gumazim sara inigha

Laisin ghu. Ezi Laisin gumazamiziba bar de-ravira iti. Egha me tong misoghasa nighnizir puvati. Kamaghin, Danin anabamin adarazi bar me misoghezi me ariaghirezi, me men nguibar ekiam gaborozi a isi. ²⁸ Saidonin nguibar ekiam bar men saghon iti, kamaghin men akurvaghamin gumaziba puvati, me uaghan gumazir igharaziba ko biziba uari ganiga uari ikarvazir puvati. Nguibar kam Betrehopin nguibamin boroghin danganir zarimin iti. Ezi Danin anabamin adarazi ua nguibar ekiar kam iningarigha an iti. ²⁹ Egha me nguibar kam kamaghin a dibori, “Dan.” Me uan inazir afeziabar ziam Dan inigha a gati, a Jekopin otarim, me an ziam isava nguibar ekiar kam gati. Me fomira kamaghin a dibori, “Lais.” ³⁰ Ezi Danin anabamin adarasi, marvir guar me inigha izezim asaragha, an ziam fe. Ezi Mosesin otarim Gersom, an ovavir borir mam Jonatan, a Danin adarazi bagha ofa gamir gumazimin ingangarim gami. Ezi an otariba ko an ovavir boriba uaghan ofa gamir ingangarim gamua ghuavira itir dughiamin, men apaniba iza bar Israelian suigha ghua, kantrin igharazimin kalabus gati.† ³¹ Godin Purirpenim Silon itir dughiamin, Danin anabamin adarasi, Maika dikirizir marvir guar kam in ziam fa mamaghira iti.

† **18:30:** Akar kam in mingarim ti kamaghin ghu, dughiar kam in, Jonatan uan adarazi ko ofa gamir ingangarim gamima, Asirian adarazi Israelin gumazamizir aviriba inigha ghua, uan kantrin aven kalabus gati. Danin anabamin adarazi Laisin nguibam inigha gifa. Ezi 400plan azenibar gin bizir kam oto. Ni 2 Atriviba 15:29in gan.

19

Livain gumazir mam uan amuim ko dughiar kuram bato

¹ Dughiar kamın Israelia atriviba puvati. Ezi Livain mav Efraimın mighsıar dozibar iti. A Betlehemın nguibar ekiamın Judan amizir mam inigha, uan amuir ekiam gifuragha an ti. ² Ezi an amuir dozir kam, bizir mam bagh an atara, uamategha ara ghua uan afeziamın dipenimın ghugha itima, 4plan iakiniba gıfa. ³ Ezi gın, an pam an gın ghua a ko migirigiam akirigh, a inigh izasa zui. A ingangarir gumazir vamıra ko donkin pumuning inigha zui. Aning ghua otozıma, amizim uan pam inigha uan afeziamın dipenimın aven ghu. Ezi an amuimın afeziam an ganigha bar akonge. ⁴ Ezi amizimın afeziam, uan amerer otarım bagha gavgavigha ghaze, an a ko ikiam. Ezi gumazım 3plan dughiabar me ko ikia, apava dipaba api.

⁵ Ezi namba 4ın dughiamın, Livain gumazir kam bar dimangara dikavigha mangasa uan bizibar kırı. Ezi an amuimın afeziam kamaghın uan amerem mıgei, “Ni daghetamra amegh, gavgavım uan navım daningigh, egh gın mangı.”

⁶ Ezi aning uam aperagha apa dipaba api. Ezi guivimın afeziam ua kamaghın a mıgei, “Ki kamaghsua, ni ua ghuariar dimagarir kamın ikıva e bar akongegh mangı amınım tiraghtı gua mangı.”

⁷ Ezi a dikavigh mangasa amıma, an amerem iki-asa bar gavgafi. Ezi a dimagarir mamın ua me ko iti.

⁸ Dughiar namba 5ın bar mızaraghara, Livain gumazir kam dikavigh mangasa. Ezi an ivozım kamaghın a mıgei, “Ga uaning, ni ikegh daghetam

ramegh. Aruem tong amiraghti, ni mangam.” Ezi gumazimning uaghara ikiava api.

⁹ Egha gumazir kam uan amuir dozim ko ingangarir gumazim, me mangasa amima, amuim in afeziam kamagh in me migei, “Ia gan, aruem bar iraghu. Ia ua dimagarir kam in ikegh, aminim kiran oveghang in p iram. Ia ua iki bar akongegh. Egh ia gurum in dimangara dikavigh bar mangi uan nguibamram otogh.” ¹⁰ Ezi Livain gumazir kam ua dimagarir tam in ikian aghua. Egha a uan amuir dozim ko dikavigha zui. Aning uan donking in akirimning in itir satelning gaperagha zui.

¹¹ Ezi aruem bar uaghirima aning ghua Jebus in nguibar ekiam in oto, kar Jerusalem in ziar igharazim. Ezi ingangarir gumazim kamagh in uan gumazir aruam migei, “E nguibar ekiar kam in aven mangi kagh dakuam.”

¹² Ezi ingangarir gumazir kam in gumazir aruam ghaze, “Puvati, e kagh dakuan kogham, kar Israelian gumazamizibar nguibar ekiam puvati. E mangi Gibeian nguibar ekiam in dakuam.

¹³ Ni izi e mangam, e tong sivagh mangi Gibeia o Raman nguibar ekiam in dakuam.” ¹⁴ Egha me Jebus gitagha zui. Ezi aruem bar uaghirima, me ghua Benjamin in anabam in adarazir nguazim in, Gibeian nguibam in borogh in otifi. ¹⁵ Egha me ghua tuavir ekiam ategha ghuava nguibar ekiam in aven ghue, egha dakuamin danganiba bagha gara danganir gumazamiziba uari akuvim in apiaghav iti. Ezi gumazir me batogh, me inigh uan dipenim in mangi dakuamin tam, otozir puvati.

¹⁶ Ezi me apiagha ikiavira itima, gumazir aser mam izi. A uan azenibar ghua ingarigha ua-

mategha izi. Gumazir aser kam Efraimîn miġhsiar dozibar itir gumazim, egha a iza Gibeana iti. Gibeana itir adarasi, me Benjaminîn adarasi. ¹⁷ Ezi gumazir aser kam iza garima, Livain gumazir kam, uan amuir dozim ko uan ingangarir gumazim, me gumazamiziba uari akuva itir danganimîn apiaghav iti. Ezi gumazir aser kam men azara, “Ia managh ikegha ize? Egha ia managh mangasa?”

¹⁸ Ezi Livain gumazir kam kamaghîn miġei, “E Judan nguazimîn, Betlehemîn nguibamîn ikegha izi. Egha e Ikiavira Itir Godîn Dipenimîn mangasa. Ezi en nguibam a Efraimîn miġhsiar dozibar tongîn iti, ezi e mangi an dakuasa. Ezi datirighîn, e inigh dipenimîn mangamin gumaziba puvati. ¹⁹ E pura ian ingangarir gumaziba, e dagheba ko biziba bar iti. Donkingîn dagheba iti. Ki uan amuim ko nan ingangarir gumazim, en bretba ko wainba iti. E bizitamîn otevezir puvati. E dakuamin danganiba buri.”

²⁰ Ezi gumazir aser kam kamaghîn me miġei, “A dera, ia nan dipenimîn izi. Ki bizibar ian akurvagh. Ia danganir gumazamiziba uari akuva itir kam dimangan an ikian kogham.” ²¹ Egha a me inigha uan dipenimîn ghugha, dagheba isa donkinganîngi. A dipam inigha me ganîngizima, me uan dagariba ruegha, ġin dagheba ko dipaba api.

²² Me apava bar akongegha itima, nguibar ekiar kamîn gumazir arazir kurabagh amir maba izava dipenim okarigha ġifa. Egha tiam misogha, dipenir kamîn ghuavim miġia ghaze, “Gumazir ni

ko kagh itim, anemadaghti an azenan izi. E arazir kurabar a damuasa.”

²³ Ezi gumazir aser kam azenan ghua kamaghin me migei, “Puvati. Nan namakam, ia kamaghin a damuan kogham. Gumazir kam nan dipenimin izegha na ko iti. Ia arazir kurar kamın a damuan kogham. ²⁴ Ia oragh, nan guivir igiar gumazitam ko akuizir puvatizim ko gumazir kamın amuir dozim iti. Ki aning inigh izi ian agharim darigham, eghti ia damuasa ifongezir arazim ia damusi, aning ko a damu. Ezi gumazir kamning ia arazir kurar kamın aning damuan kogham.” ²⁵ Ezi gumazir kaba gumazir aser kam bar a batoke. Ezi Livain gumazir kam uan amuir dozim batuegha a isava me ganingi. Ezi me a inigha arazir kurabar a gamuava tintinibar a gamua ghuavti aminim tira. Egha me gin anetaghizi a zui. ²⁶ Ezi amizim iza an pam akui naghin, gumazir aser kamın dipenir tiar akamın irighav iti. Egha irighav ikia ghua aminim tirazi aruem anadi.

²⁷ Ezi aminim tirazi an pam dikavigh mangasa tiam tui. A tiam kuigha garima an amuir dozim irighav iti. A uan dafarimning tiar akamın suighasava amuava avenge. ²⁸ Ezi Livain gumazir kam kamaghin a migei, “Ni dikavigh, ga mangam.” Ezi amizim tong a migeir puvati. Ezi a fo an aremegha gifa, ezi a maghiram an kuam isa donki gisin anetigha a inigha uan nguibamın zui. ²⁹ A ghua nguibamın otogha dipenimin aven ghua afuar mam ini. Egha amuir dozimın kuam 12plan akuabar aneghore. Egha vaghvaghera Israelian 12plan anababa bagha da amangi.

³⁰ Ezi gumaziba bar bizir kamın ganigha kamaghın miġia ghaze, “Kar arazir bar kuram! E Israelia Isip ategha azenan izezir dughiamin iza datirighın, bizir kamaghın garir tam otozi en ganizir puvati. Ia bizir kam ġinighniġh uariv kim. E manmaghira damuam?”

20

Israelia Benjaminin anabamin adarazi ko misoghasa

¹ Egha Israelia bar Gibeon gumaziba amizir arazir kuramin akam baregha izava, Mispan nguibar ekiamin Ikiavira Itir Godin Damazimin bar moghira uari akufa. Me notin amadaghan Danin nguibar ekiamin ghua sautin amadaghan itir Berseban nguibar ekiamin gumaziba ko, Gileatin nguazimin itir gumaziba uaghan, uan nguibaba ategha iza bar moghira uari akufa.

² Ezi Israelian anababa vaghvagha dar gumazir dapaniba bar moghira Godin gumazamizibar iviriar ekiam bagha ize. Ezi midorozir gumazibar dibobonim 400,000pla uaghan iti, kar midorozir sababar misozir gumaziba. ³ Ezi Benjaminin anabamin adarazi kamaghın oraki, Israelian marazi ghua Mispan uari akufa.

Ezi Israelia kamaghın Livain gumazir kamın azara, “Ni deragh e mikim, bizir kam manmaghın oto?”

⁴ Ezi amizir me arazir kurabar a gamizimin pam, kamaghın me miġei, “Ki uan amuir dozim ko iza Gibeon nguibar ekiamin Benjaminin adarazir nguazimin otozi, aminim pirizi, ga dimagarim kagh dakuasa danganiba buria iti. ⁵ Ezi dimagarir

kamın Gibeon gumazir aruaba iza dipenir ga itim okarigha na misueghti ki aremeghasa. Egha me na ategha nan amuir dozim inigha arazir bar kurabar a gamua ghuav iti, an areme. ⁶ Gumazir kaba arazir bar kuram Israelia en tongin a gami, kamaghin, ki an kuam inigha iza, aneghoregha an akuaba isa bar Israelian adarazi bagha da amangi. ⁷ Ezi ia datirighin kagh uari akuvagha itir Israelia, ia deravira nighnigh migirigia tam damu. E manmagh me amizir arazir kam ikarvaghame?”

⁸ Ezi gumaziba bar moghira dikavigha navir vamira ikia kamaghin migei, “En tav uamategh uan purirpenmin mangan kogham. Egh tav uamategh dipenimin mangan kogham. ⁹⁻¹⁰ Egh e Gibeon adarazi kamaghin me damuam! E satu gikararang, midorozir gumazibagh inamighti me arazir kam bagh me misogh me ikaraghame. Israelian anababa vaghvagh dar 100plan gumazibar tongin 10plan gumaziba amisivam, egh 1,000plan gumazibar tongin 100plan gumaziba amisivam, egh 10,000plan gumazibar tongin 1,000plan gumaziba amisivam. Gumazir kaba mangi, Israelia gamizir arazir bar kurar kam ikarvaghiva, Gibeania ko misoghamin midorozir gumaziba bagh dagheba ateram. Me mangi Geban nguibamin ikiam.”* ¹¹ Ezi Israelia bar moghira uari akuvagha mati anabar vamiram otogha, Gibeania ko misoghamin nighnizir bar vamiran iti.

¹² Ezi Israelian adarasi, Benjaminin anabamin

* **20:9-10:** Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati. Geban nguibam Gibeon nguibamin boroghin iti.

adaraziv kimasa kamaghin gumaziba amadagha me migia ghaze, “Manmaghin amizi, arazir bar kurar kam ian tongin oto? ¹³ Ia datirighira Gibeian gumazir kurar kaba inigh iziti, e me misueghti me arighiregh arazir kurar kam Israelin aven bar anegivagham.” Ezi puvati, Benjaminia Israelian gumazir igharazibar akaba barazir puvati.

¹⁴ Egha Benjamin anabamin adarazi bar moghira uan nguibar ekiaba ategha iza Gibeian uari akufa, egha Israelia ko misoghasa. ¹⁵⁻¹⁶ Ezi dughiar kam in Benjaminin anabamin adarazi uan 26,000plan gumazir midorozir sababar misoziba uan nguibar ekiabar aven bar me ini. Ezi Gibeania, uarir tongin 700plan gumazir agharir kiriabar misoziba ini. Me bar deravira dagiaba isava katapel garighava asi. Me asir dagiatam pura zuir puvati, me vaghvagh bar deravira ia gasegham. ¹⁷ Ezi Israelian adarasi, uan 400,000plan gumazir misoziba akufa, me midorozir sababar misogha bar fo. Egha me Benjaminin adarazir gumazibar dibobonir kam, me a medir puvati.

Israelia Benjaminin anabamin adarazi ko misosi

¹⁸ Ezi Israelia Betelin nguibamin ofa gamir dakozimin ghuegha, kamaghin Ikiavira Itir Godin azai, “En adarazir te faragh mangi Benjaminin anabamin adarazi ko misogham.”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin me migei, “Judan anabamin adarazi faragh mangi.”

¹⁹ Ezi Israelian midorozir gumaziba bar mizaraghara dikavigha ghua Gibeian nguibar

ekiamin boroghin uari akufa. ²⁰ Me mangi Benjaminin anabamin adarazi ko misoghasa uari akira uari isava danganibar uari arisi. ²¹ Ezi Benjaminin anabamin adarazi Gibeanguiabar ekiam ategha azenan iza midorozim foregha, aruer vamiran Israelian gumazir 22,000pla aghorezi me ariaghire. ²²⁻²³ Ezi Israelia uamategha ofa gamir dakozimin ghuegha Ikiavira Itir Godin guamin azia ikia ghuavti, aruem gifa. Me kamaghin an azai, “E ua uan aveghbuaba, Benjaminin anabamin adarazi ko misogham, o markiam?”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin me migei, “Ia uamategh mangi me ko misogh.”

Ezi Israelia uamategha gavgavim uarigh anigha, amimzaraghan uamategha ghua Gibeanguiabar me faragha midorozir gumaziba danganibar me arighizi naghin ua me arisi. ²⁴ Ezi Israelia amimzaraghan uamategha ghua Benjaminin anabamin adarazi ko uariv sosi. ²⁵ Ezi Benjaminin anabamin adarazi ua Gibeanguiabar ekiam ategha azenan iza Israelia ko misogha, dughiar kamın me men midorozir gumazir 18,000pla midorozir sababar me aghorezi me ariaghire.

²⁶ Ezi Israelian midorozir gumaziba bar moghira uamategha Betelin ghuegha Ikiavira Itir Godin damazimin apiagha azia ikia ghuavti aruem iraghu. Me daghetam ko dipatam amezir puvati. Egha me Ikiavira Itir Godin damazimin ofan bar isi mighiramiba ko, God ko navir vamiran ikiamin ofabagh ami. ²⁷⁻²⁸ (Finias, a Eleasarin ovavir borim, ezi Eleasar an Aronin otarim. Dughiar kamın Akar Dikirizir Gavgavimin

Boksiam Betelin nguibamin itima, Finias an gara God bagha ofabagh ami.)

Ezi Israelia kamaghin Ikiavira Itir Godin azai, “E uamategh mangi uan aveghbuaba Benjaminin anabamin adarazi ko misogham, o e me ategham?”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin me migei, “Ia mangi. Ki gurumzaraghan me isi ian agharim darigham.”

²⁹ Ezi Israelia midorozir gumaziba amadazima, me ghua Gibeian nguibar ekiam okarigha mongegha iti. ³⁰ Ezi aruer pumuning givazima amimzaraghan Israelia Benjaminin anabamin adarazi ko misoghasa zui. Me faragha Gibeian nguibar ekiamin amizi moghira, midorozir gumaziba isa me arisi. ³¹ Ezi Benjaminin anabamin adarazi misoghasa izima, Israelia me gekuigha mong sivagha zuima, me nguibar ekiamin azenan ghue. Ezi Benjaminin anabamin adarazi faragha amizi moghin, tuavir ekiabar Israelia misosi. Me Betelin zuir tuavim, ko Gibeian zuir tuavim, ko tintinibar nguibaba ko azenibar, puvira me misogha, Israelian 30plan gumazibav soke. ³² Benjaminin anabamin adarazi kamaghin nighnisi, “E faragha me misogha me abirazi moghin, datirighin me e me gafiragha gifa.”

Ezi Israelia kamaghin uarira uariv gei, “E me gifariva ari nguibar ekiam ategh ari tuavir ekiamin mangam.” ³³⁻³⁴ Egha Israelian midorozir gumazir avirir dafam, datirighin bar moghira uamategha ghua Baltamarin nguibamin uari akufa. Ezi men marazi ghua aruem uaghiri naghin Geban nguibar ekiamin boroghin monge. Gumazir kaba, me faragha Israelian gumazibar tongin, men

mīdorozir gumazir bar aghuir kabav sefe, men dībobonim 10,000in tu. Me mongeghav ikegha maghira otivigha, bar mīdorozir gavgavim Gibeania gami. Ezi Benjaminin anabamin adarazi kamaghin fozir puvati, datirighin kar me givaghamin dughiam, otogha gifa. ³⁵ Ezi datirighin Ikiavira Itir God Israelian akurazima, me mīdorozimin Benjaminin anabamin adarazi abira. Ezi aruer kamra Israelia Benjaminin adarazir mīdorozir gumazir 25,100pla misoghezi me ariaghire. ³⁶ Egha Benjaminin anabamin adarazi kamaghin fo, Israelia mīdorozimin me abiragham.

Israelia mīdorozimin Benjaminin anabamin adarazi abiragha bar me agifa

Israelia faragha uan mīdorozir gumazir mabav kemezi me Gibeian nguibar ekiamin boroghin monge. Ezi Israelian gumazir igharaziba fo, men marazi mongeghavira iti. Egha datirighin me gifara ara zuima, Benjaminin adarazi men gintisi. Guizbangira, me Benjaminin anabamin adarazigh gifarava ara me gekuigha bar ghua nguibar ekiam ataki. ³⁷ Ezi gumazir mongezi kaba zuamiram otivigha Gibeian nguibar ekiamin aven ghua gumazamizir aven itiba bar me misoghezi, me ariaghire. ³⁸ Mīdorozir gumazir ara zuir kaba, me faragha mīdorozir gumazir mongeziba koma kamaghin akam misogha ghaze, ia avir miturir ekiamin ganti, a nguibar ekiar kam gisin mavanangti, ³⁹ ia ara zui darasi, uamategh izi. Ezi mīdorozim otozi, Benjaminin anabamin adarazi Israelian gumazir 30pla misoghezi me ariaghire. Egha

me ghaze, “Guizbangira, e faragha kamaghira me gafira.” ⁴⁰ Ezi miġharir ekiam nguibar ekiam gisiin ghuavanadima, Benjaminin anabamin adarazi uamategha uarir akirangin garima, Gibeang nguibar ekiam bar isi. ⁴¹ Ezi Israelian gumazir avirir dafam uamategha izi. Ezi Benjaminin anabamin adarazi garima Israelia uamategha izima me bar atiatingizi, men gavgaviba bar gifa. Egha me kamaghin fo me datirighin dughiar bar kuram me batogham. ⁴² Kamaghin, me Israelian ara tuavir ghua gumazamiziba puvatizir danganimin zuimin ghue. Me aramin tuaviba puvati. Me ghua Israelian adarazi batifi. Ezi Israelian midorozir gumazir okoruar pumuning iza Benjaminin anabamin adarazi batogha bar me misoagharighizi me ariaghire.† ⁴³ Israelia Menuhan nguibamin Benjaminin adarazir agintigha ghua Gibeang nguibamin vongin amadaghan aruem anadi naghin tu. Egha me puvira me misoghezi me ariaghire. ⁴⁴ Ezi me aruer kammin Benjaminin adarazir 18,000plan midorozir gumazir bar gavgavibav soghezi me ariaghire. ⁴⁵ Ezi Benjaminin adarazir marazi uamategha arava gumazamiziba puvatizir danganimin itir Rimonin Dagiard Dafam bagha zui. Ezi Israelia men agintigha ghua tuavimin men gumazir 5,000pla misoghezi me ariaghire. Israelia men gintigha ghuavira ikia Gidomin nguibamin tu. Egha ua 2,000plan gumazibav soghezi me ariaghire. ⁴⁶ Ezi aruer kamra, ariaghirezir gumaziba bar, men dibobonim 25,000in tu. Kar midorozir

† **20:42:** Hibrun akam deragha miġirigiar kammin mingarim abighizir puvati.

gumazir bar gavgavibara. ⁴⁷ Ezi men 600plan gumaziba uamategha ara ghua gumazamiziba puvatizir danganimin, Rimonin Dagiar Dafam iti naghin ghue. Egha 4plan iakinibar danganir kamın iti. ⁴⁸ Ezi Israelia uamategha ghua men gumazamiziba ko men asiziba bar dav soghezi, da ariaghire. Egha bizir tizir me uan damazibar gariba sara bar dagh asighasiki. Egha Benjaminin adarazir nguibar ikiavira itir varazira, me bar dagh apongezi da bar isi.

21

Israelia amizir Benjaminin gumazibar ikiamiba bagha nighnisi

¹ Israelia Mispan nguibar ekiamin itir dughiamin, me Ikiavira Itir Godin damazimin akam akirigha ghaze, “Benjaminin anabamin gumazitam, en guivitamin ikian kogham.”

² Midorozim givazima, Israelia bar moghira ghua Betelin nguibar ekiamin ghuegha, Godin damazimin apiagha, bar puviram azia mamaghira ikia ghuavti aruem iraghu.

³ Me kamaghin migei, “O Ikiavira Itir God, ni Israelian God. Ni tizim bagha bizir kam gamizi, an oto? Manmaghin amizi, en anabar mam kiran oveghangin bar givagham?”

⁴ Egha amimzaraghan bar dimangara, Israelia dikavigha nguibar kamın Ikiavira Itir God bagha ofa damuasa dakozir mamın ingari. Egha bar isi mighiramin ofaba ko, gumazamiziba God ko navir vamira ikiamin ofaba, isa an damazimin dagh ami. ⁵ Egha me kamaghin migei, “Israelian

adarazir terara Ikiavira Itir Godin damazimin ghuzir puvati?" Me faragha migirigiar gavgavim gamigha ghaze, gumazitam Ikiavira Itir God bagh Mispan izeghan koghti, me a misueghti an aremegham.

⁶ Egha me datirighin uan aveghbuabar apangkufi, me Benjaminin anabamin adarasi. Egha me kamaghin migei, "En anabar mam atam bar givaghai. ⁷ E fo, Benjaminin anabamin adarazir bar varazira midorozimin ariaghirezir puvati. Ezi e Ikiavira Itir Godin damazimin akam akirigha ghaze, e uan guivitam isi me daningighti me an ikian kogham. Kamaghin, e manmaghin gumazir kaba bagh amizitaba inighti me dar ikiam? E kamaghin damuti, anabar kam bar kuavaremegham."

⁸ Kamaghin me uarira uarir azai, "En adarazir terara ghua Mispan nguibar ekiamin Ikiavira Itir Godin damazimin ghuzir puvati?" Egha me azangsigha ghua kamaghin fo, Gileatin Distrighin Jabesin nguibar ekiamin gumazitam iviriar kam bagha ghuzir puvati. ⁹ Me fogha, iza uari akuvagha, ziaba itir akinafarimin vaghvagha Israelian nguibar ekiabar ziaba dibori. Egha me Gileatin Distrighin, Jabesin nguibar ekiamin gumazitam apizir puvati. ¹⁰⁻¹¹ Ezi gumazir uari akuvazir kaba, me midorozir gumazir gavgavir 12,000pla amadazi me Jabesin zui. Me akar gavgavim me ganigha ghaze, "Ia Jabesin mangiva men gumazibav soghiva men amizir paba itibav sogh, egh boriba sara ia bar me misueghti me arighiregh. Egh borir guiviba ko amizir igiabav soghan marki." ¹² Ezi me ghua me mikemezi

moghin amigha garima 400plan amizir igiar gumaziba koma akuizir puvatiziba, me Jabesin gumamazibar tongin iti. Ezi me amizir igiar kaba inigha uamategha, Israelia Silon nguibar ekiamin uari akuvi naghin, Kenanin nguazimin ize.

¹³ Egha Israelia datirighin, Benjaminin anabamin gumazir Rimonin Dagiar Ekiam itiba bagha akam amaga ghaze, “E datirighin ua ia ko misoghan kogham.” ¹⁴ Ezi Benjaminin anabamin gumaziba uamategha izi. Ezi Israelia amizir igiar kaba me ganingizi, me dar iti. Kar amizir igiar me ghua Gileatin Distrighin, Jabesia misogha iniziba. Benjaminin anabamin gumaziba avirasemezi, amizir igiar kabar dibobonim otefe.

¹⁵ Ezi Israelia bar Benjaminin anabamin adarazir apangkuvigha kamaghin nighnisi, Ikiavira Itir God bar atam men anabar mam kuavareme. ¹⁶ Ezi Israelian gumazir dapaniba kamaghin migei, “Benjaminin anabamin amiziba bar ariaghire. Ezi e manmaghin men gumazir ariaghirezir puvatizir varazira bagh amizitaba iniam? ¹⁷ Me amuiba puvatigh borir taba bateghan koghti, en anabar kam bar kuavaremegham. Men ikiavira itir varazira, amizitaba inigh dar ikiti me boriba batiti, men anabar kam kuvaremeghan kogham. ¹⁸ Guizbangira, e men gumazitam ateghti, a en guivitamin ikian kogham. E Israelia faragha akar gavgavim akirigha ghaze, ‘Gumazitam uan guivim isiva Benjaminin anabamin gumazitam danigh, an aremegham.’ Kamaghin amizi, e uan guivitam men teghti, men an ikian kogham.”

¹⁹ Ezi gumazir dapaniba kamaghin migei, “Isar

ekiam damuva, Ikiavira Itir Godin ziam famin dughiam roghira ize. Isar kam zurara vaghvagha azenibar otifi, a datirighin Silon otivam.” Silon nguibar ekiam notin amadaghan Betelin nguibar ekiamin iti, egha sautin amadaghan Lebonanin boroghira iti. Egha aruem anadi naghin tuavir ghua Betel ko Sekemin tizimin zuimin iti.

²⁰ Ezi Israelian gumazir dapaniba kamaghin Benjaminin anabamin gumazibav gei, “Ia mangi wainin azenibar aven mongegh iki. ²¹ Ia gan, isar ekiam otivti, Silon amizir igiaba ighiam bagh iziti, ia dikavigh mangi uari bagh amizir igiaba vaghvagh dar suikigh. Egh ia amiziba inigh givaghiva, uamategh uan nguazimin mangi. ²² Eghti gin men afeziaba ko men tuebaba iziva me bagh azangsigh en atarti, e kamaghin me mikimam, ‘E kamagsua ia Benjaminin anabamin gumazibar apangkuvigh guiviba men takigh. E me ko midorozir kam gamigha uan guivitam me daningan anogoroke. Guizbangira, me ian guiviba ini, ezi ia uari uan guiviba me ganingizir puvati, kamaghin, ia uan akar dikirizim abighizir puvati.’”*

²³ Ezi Benjaminin anabamin gumaziba gumazir dapaniba mikemezi moghin ami, Me 200plan amizir igiar ighiam bagha iziba vaghvagha uari bagha da ini. Benjaminin anabamin gumaziba, amizir kaba inigha ghua uan nguazimin ghuegha ua nguibar ekiar kabar ingara dar iti. ²⁴ Ezi Israelia uaghan bar moghira vaghvagha uan nguibabar ghue. Me uan anababa ko ikizibar nguazibar ghuegha iti.

* **21:22:** Hibrun akam kagh akam deragha anebighizir puvati.

²⁵ Dughiar kabar atrivir tam Israelin itir puvati. Kamaghin, gumazamiziba vaghvagha tintinibar uan ifongiabar gin ghua pura bizibagh amua iti.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam
The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea